

Čas trgatve

Foto Tamara Mizerit

Primož Roglič zmagal na Vuelti!

Izjemen uspeh slovenskega športa! Primož Roglič je zmagovalec kolesarske dirke po Španiji, Tadej Pogačar pa je tretji. Slovenski kolesarski zvezdnik Primož Roglič je

zmagovalec 74. dirke po Španiji. Slovenski uspeh je s tretjim mestom v skupnem seštevku in prvim v posebnem seštevku za mlade kolesarje dopolnil njegov rojak Tadej Pogačar. / str. 2

POGOVOR Prof. Mara Petaros Novoimenovana ravnateljica

Lepa novost v šolskem letu 2019-2020 na Goriškem sta novoimenovana ravnateljica na slovenskih višjih šolah v ulici Puccini v Gorici. To sta prof. Mara Petaros in prof. Peter Černic. Tokrat smo se pogovorili s prof. Petaroso, ki je prejšnji teden z zagnanostjo stopila na novo pot na čelu

Državnega izobraževalnega zavoda Ivan Cankar. / str. 3
Katja Ferletič

Goriška Brda / Čas trgatve je tu! Katja in Ivan Vogrič o letošnji letini

Foto JMP

Zdaj je čas trgatve, nekateri naši kraški, vipavski in briški vinogradniki so že potrgali, drugi še trgajo. Prav vinogradniki so danes tisti, ki so trdno zasidrani na naši zemlji in dosegajo odlične uspehe s trdim delom in zavezanostjo zemlji.

Ko sem razmišljal, s kom bi se o letošnji trgatvi pogovoril, iskal sem moža, ki bi lahko spregovoril v imenu vseh, ne da bi komu delal krivice, sem pomislil na Ivana Vogriča iz Števerjana, nebeško lepih Brd. Ivan Vogrič, poročen s Katjo, ki je prišla v Brda iz slovenske koroške vasi Sele, je trden mož, ki mu poleg dela v vinogradu in v kleti ni tuje delo v kulturi, dolga leta je urejeval Števerjanski vestnik, pa tudi sicer je bil od nekdaj Slovenec, ki je to svojo danost rad postavljaval v ospredje.

/ str. 2
Jurij Paljk

Knjižna novost

Ob 100-letnici rojstva Milka Matičetovega je o njem izšla knjiga izpod peresa etnologa Božidarja Premrla

8

Pogovor

Lučka Susič predstavlja bogat program gledaliških predstav 22. Gledališkega vrtiljaka

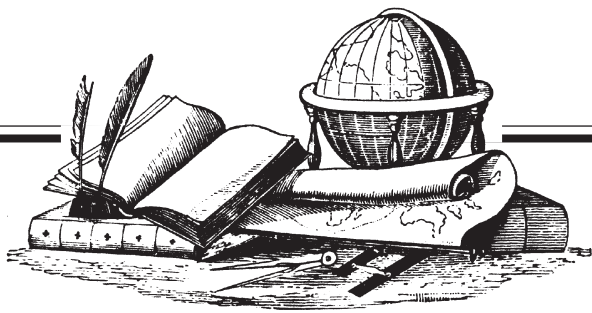
11

DevelopMENT

V Žabnicah se je zelo uspešno končal tridnevni izobraževalni tečaj za mlade člane kulturnih društev

14

S 1. strani

Katja in Ivan Vogrič ...

Ivan Vogrič ve, kaj je zemlja, kaj je trta, kaj je delo, kaj je slovenska beseda. In še pošten je, nikdar ga nisem slišal izreči slabe besede o komerkoli, kar je lastnost, ki ni lastna vsem vinogradnikom. Poklical sem ga v petek zjutraj, 13. septembra.

Dan je bil krasen, prepričan sem bil, da mi bo odgovoril iz vinograda. Imel sem srečo, odgovoril je takoj in mi povedal, da ima dan premora; dodal je še, da dela v kleti. Prosil sem ga za kratek pogovor, na kar je rad pristal. Odpeljal sem se na njegov dom in sprejela me je nasmejana gospa Katja, ki mi je rekla, da se je Ivan šel ravno sprhat; končal je delo v kleti. Z Ivanom sva se usedla pred domačijo in preprosto mi je povedal, da je tam, kjer sva sedela, nekoč bil svinjak: "Tu sva s Katjo uredila prostor z razgledom na naš vinograd, da lahko ljudi pogostimo, se z njimi pogovorimo, ko pridejo k nam iskat vino".

Vprašam ga, kakšna je letošnja trgateg, in Ivan me pogleda v oči: "Dobra je, taka, kot je. Veš, moram ti povedati, da nam je toča vzela 40 odstotkov pridelka". Z roko pokaže, kako je šel pogubni pas s točo preko njegovega vinograda proti Krminu. Gospa Katja dodaja, da je sama vesela, da nista bila doma, ko se je usula toča: "Sem prav vesela, da sva bila na Koroškem, ker se bojim, da bi Ivana zlomilo, ko bi gledal, kako toča uničuje grozdje in letošnji pridelek".

Ivan pove, da sam obdrži samo toliko grozdja doma, kolikor predvideva, da bo vina sam prodal, ostalo proda drugim, večjim briškim vinogradnikom: "Prav zato se moram s trgatvijo prilagoditi njim; ko povejo, katero sorto lahko začnemo trgati, to naredim. Pomagajo nam seveda trgači, skoraj vsi so iz Vipavske doline, po navadi so upokojenci in študentje, pridni delavci. Pomisli, da mi neki gospod z Vipavskega pomaga že 29 let!"

Vprašam ga, kakšno letino si obeta in ali bo vino dobro. Mirno odvrne, da bo vino dobro, in me povabi v klet, kjer skupaj z gospo Katjo poskusimo še sladko, a letošnjo malvazijo! Ivan je preprost, a ponosen na svojo klet in še bolj na vinograd, ki se razprostira pod nama, z roko mi pokaže, zakaj sam nima rebule, saj zemlja ni primerna zanjo. Istočasno pove, da je najbolj ranljiva trta sauvignon: "Imamo 14 hektarjev vinograda in vsako leto se posuši od 500 do 800 trt, te seveda zamenjam in sadim na novo, in povem ti, da je polovica od vseh prav sorte sauvignon".

Ko gledava njegov krasni vinograd, mi pove, da sam ne rabi glikosolfatov, nekoč so jih vsi, a danes ne več: "Zato raje pustim, da raste trava pod trtami, tako vsaj kupci vidijo, da sam ne rabim teh strupov. Po pravici povedano, jih tudi prej nisem veliko, lahko mi verjameš".

Seveda mu verjamem, ko pa mi tako lepo pripoveduje, kako ga je oče že pri desetih, dvanajstih letih učil dela v vinogradu in kleti in ga nagovarjal, naj gre v šole, da bo prinesel na domačo zemljo novo znanje: "To, da od malih nog veš, kje si doma, kaj je zemlja, je velika stvar!" Povprašam ga, kakšno je sodelovanje med vinogradniki v Brdih. "Lahko bi bilo boljše, seveda, a nekaj je. Danes prihajajo mladi", odvrne Ivan. Vprašam ga, kdo so tisti danes, ki so prihodnost, vem, da bo povedal pošteno, in tako tudi je, zato ga cenim. Povsem preprosto in z veseljem pove, da sta mlada brata Mužič danes zares odlična: "Vidiš, tudi onadva sta zrasla doma, se naučila dela doma, a sta potem šla študirat in sta danes po moji

Foto JMP

našo kulturo. To boli". Gospa Katja dodaja še lastno izkušnjo iz avstrijske Koroške, kjer njen brat, ki je učitelj, še vedno kmetuje, ima kravice "dojlje", vzgaja teličke in bikce, tudi ona ve, kaj je zemlja, kaj jezik, kaj pripadnost zemlji in slovenstvu. Kot sin malega vipavskega kmeta, tudi vinogradnika, ga vprašam, ali

samega čuti tisto, kar čutim jaz v našem prostoru, namreč dejstvo, da se prej izgubijo tisti ljudje, ki nimajo več odnosa do zemlje, do rodne kraja, našega območja. In Ivan se nasmehne: "Jasno, da tudi sam čutim tako. Zakaj pa misliš, da delamo? Boli me, ko vidim, da nekateri nimajo odnosa ne do zemlje ne do trt ne do jezika, do ničesar več". Ko vstaneva, ga prosim, da bi ga rad fotografiral, ozadje naj bo njegov imenitno urejeni vinograd, s pogledom, ki je vreden nebes. Nasmehne se in mi na to mojo oceno, da je v Brdih nebeško lepo, odvrne, da je res lepo, a tudi pove, da je treba trdo delati, biti povezan, odvisen, vraščen v zemljo. Gospa Katja in Ivan me priskrbo pozdravita, ko se odpravljamo, in povabita, naj pridem še. Lepi ljudje na krasnem kraju! Zdi se mi, da mi je Ivan, ko je govoril o trtah, ki se posušijo, rekel, da umrejo, kot je govoril moj stari oče, ki je vedno rekel, da umre čebela, umre trta, ostalo pa pogine in se posuši. To so ljudje zemlje, kleni, trdni, vraščeni s trtami v zemljo, vedo, kdo so v tem času, ko se ne ve več, kje so naša trdna in varna sidrišča. "Že res, da nam je toča pobrala del pridelka, a trgateg je lepa, vino bo dobro", je rekel Ivan. In mu verjamem.

Foto JMP

ocenil najboljša, tudi zato, ker sta študirala, a sta ostala zvesta domu, tradiciji in tudi slovenski besedi, naši kulturi". Z grenkobo mi pove, kako so ga pred leti vprašali, zakaj se preprosto ni odločil samo za italijanščino, ko pa vendar živi v Italiji: "Veš, ne razumejo nas. Saj ne gre samo za denar in uspeh. Mi smo Slovenci, tu že od nekdanj. Ne razumejo naše povezanosti z zemljo, trtami,

našo kulturo. To boli". Gospa Katja dodaja še lastno izkušnjo iz avstrijske Koroške, kjer njen brat, ki je učitelj, še vedno kmetuje, ima kravice "dojlje", vzgaja teličke in bikce, tudi ona ve, kaj je zemlja, kaj jezik, kaj pripadnost zemlji in slovenstvu. Kot sin malega vipavskega kmeta, tudi vinogradnika, ga vprašam, ali samega čuti tisto, kar čutim jaz v našem prostoru, namreč dejstvo, da se prej izgubijo tisti ljudje, ki nimajo več odnosa do zemlje, do rodne kraja, našega območja. In Ivan se nasmehne: "Jasno, da tudi sam čutim tako. Zakaj pa misliš, da delamo? Boli me, ko vidim, da nekateri nimajo odnosa ne do zemlje ne do trt ne do jezika, do ničesar več". Ko vstaneva, ga prosim, da bi ga rad fotografiral, ozadje naj bo njegov imenitno urejeni vinograd, s pogledom, ki je vreden nebes. Nasmehne se in mi na to mojo oceno, da je v Brdih nebeško lepo, odvrne, da je res lepo, a tudi pove, da je treba trdo delati, biti povezan, odvisen, vraščen v zemljo. Gospa Katja in Ivan me priskrbo pozdravita, ko se odpravljamo, in povabita, naj pridem še. Lepi ljudje na krasnem kraju! Zdi se mi, da mi je Ivan, ko je govoril o trtah, ki se posušijo, rekel, da umrejo, kot je govoril moj stari oče, ki je vedno rekel, da umre čebela, umre trta, ostalo pa pogine in se posuši. To so ljudje zemlje, kleni, trdni, vraščeni s trtami v zemljo, vedo, kdo so v tem času, ko se ne ve več, kje so naša trdna in varna sidrišča. "Že res, da nam je toča pobrala del pridelka, a trgateg je lepa, vino bo dobro", je rekel Ivan. In mu verjamem.

Svet okrog nas

Večje težave za novo vlado v Italiji

iz Demokratske stranke. Napovedal pa je tudi, da bo še naprej podpiral Contejevo vlado.

Italija je po vladni krizi dobila novo vlado, premier nove politične koalicije med Gibanjem petih zvezd in Demokratsko stranko je znova Giuseppe Conte. Salvinijska Liga je torej znova v opoziciji in seveda napada novo vlado, še posebej donedavnega zaveznika Gibanje petih zvezd, kateremu očita, da se je prodalo Demokratski stra-

ni, in to predvsem zato, ker noče na volitve. Predsednik Sergio Mattarella je na vse očitke glede nove vlade mirno odvrnil, da gre za vlado, ki "odraža stanje v parlamentu" in je torej več kot legitimna. Da pa zadeve niso enostavne, priča dejstvo, da je nekdanji italijanski premier in vidni član Demokratske stranke Matteo Renzi napovedal izstop

S 1. strani

Primož Roglič zmagal ...

Med njima je svetovni prvak, španski veteran Alejandro Valverde. Rogličeva zmaga je prva slovenska skupna na tritedenskih dirkah. Pred tem ji je bil najbližje letos na dirki po Italiji prav 29-letni Zaslavec, ki jo je končal na tretjem mestu. Nekdanji smučarski skakalec je premierno skupno zmago na tako imenovanih grand tourih privozil tudi svoji ekipi Jumbo-Visma. Roglič je rdečo majico vodilnega oblekel z zmago v 10. etapi, ko je bil prepričljivo najboljši v vožnji na

čas. Takrat je postal prvi Slovenec z etapnimi zmagami na vseh treh tritedenskih dirkah in 99. v zgodovini s tovrstnim dosežkom. Skupno vodstvo je do

Tadej Pogacar

konca obdržal, poleg rdeče je osvojil tudi zeleno majico najboljšega po točkah. Debitant na tritedenskih dirkah in svetovni seriji, 20-letni Pogacar, si je tretje mesto skupno in belo majico prikolesaril s pogumnim napadom v sobotni zadnji razgibani etapi. Eden največjih talentov svetovnega kolesarstva je nase opozoril s tremi etapnimi zmagami v treh zelo zahtevnih etapah, ena od teh je bila kraljevska. Mladi Slovenec je na letošnji dirki postal tretji kolesar v zgodovini tritedenskih dirk, ki je pred dopolnjenim enaindvajsetim letom zmagal na treh etapah ene od treh največjih dirk.

Ob obeležitvi D'Annunzijevega pohoda na Reko Neumestno proslavljanje!

“Dne 12. septembra je potekalo slovensko odkritje kipa Gabrieleja D'Annunzia, ki sicer sledi nizu pobud ob 100. obletnici pohoda na Reko in za katere je uprava župana Roberta Dipiazze namenila približno 400.000 evrov. Odločitev o postavitvi "vatejevega" kipa na Borzernem trgu je od vsega začetka sprožila val kritik in negodo-

vanje med občani in kulturno srenjo. D'Annunzijevo podvig je ostal zapisan v zgodovino kot sovražno dejanje, ki je imelo kot cilj okupacijo Reke in njeno priključitev Italiji. Izrazito nacionalistične poteze operacije ne prikriva niti občinski sklep, dodati pa velja, da so bile okupacijske metode dejansko slične tistim, ki so tragično zaznamovale fašistični režim v dveh desetlet-

jih diktature v odnosu do Slovencev in vseh tistih, ki so se postavili proti režimu, kar je globoko zaznamovalo tudi našo deželo. Tovrstno proslavljanje lika D'Annunzia je v popolnem nasprotju s sporočilom treh predsednikov ob Mutijevem koncertu leta 2010 na Velikem trgu v Trstu in je kulturno, politično in institucionalno povsem neprimerno. Kip bi kvečjemu spadal v mestni ljudski vrt skupaj z ostalimi obeležji književnikom, ki so se tako ali drugače dotaknili Trsta".

Povejmo na glas

Besede še niso dejanje

Da besede še niso dejanje, te resnice se velja močno zavedati ob prizadevanjih ali neprizadevanjih za zdravo podnebje, ki je zagotovo enkratno dragoceno in za celotno človeštvo nepogrešljiva dobrina. Zdravo podnebje, ki naj ga ne ogroža segrevanje ozračja v svetovnem merilu in v tem smislu naj ne bo podvrženo vsak dan večjim spremembam. Kot je znano, so te spremembe človeku v škodo, vedno več je skrajnih pojavov od viharjev, poplav pa do vročinskih obdobj - v letošnjem poletju smo potolkli vse rekorde. Morje se dviga in je vse bolj onesnaženo, onesnaženo je tudi ozračje, ki že marsikje povzroča zdravstvene težave. Tukajšnji razmislek zdaj do te in zdaj druge zadeve ter zarišejo nove razvojne cilje. In prav politika je dandanes na državnih ravneh in s tem tudi na ravni Evropske unije pričela odločneje omenjati okolje in podnebje kot eno od osrednjih točk svojih programov. Ta pozornost se je povečala po nastopu Grete Thunberg in njenih mladih vrstnic in vrstnikov, prej je bila tovrstna pozornost mnogo bolj bleda in marsikje povsem odsotna. Še kako dobro je, da prihaja zdravje naše matere zemlje

na dnevne rede naslovov, ki v imenu skupnosti lahko sprejmejo učinkovite ukrepe. Toda tukaj je priporočljivo, da smo previdni in da ne zaupamo kar na slepo, ker pač besede še niso dejanja, čeprav dajejo vtis dobrega namena. Vsakomur je znano, da so za ozdravljanje našega že obolelega planeta potrebni zares veliki in celo velikanski posegi, ki se jih obotavljamo sprejeti. Si politika to upa? V vsakem primeru se zaveda, da milijoni in milijoni ljudi vse bolj vedo, da je potrebno v dobrobit vseh končno nekaj korenitega storiti, kar je nekoliko večjo pozornost tudi porodilo. Vendar le v obliki besed in napovedi, učinkovita dejanja še vedno manjkajo in je v bistvu vse po starem. Prav te dni je prišla na dan osupljiva novica treh evropskih institucij, ki proučujejo energetske načrte posameznih držav in kako te nameravajo nadomeščati fosilna goriva, se pravi premog, nafta in zemeljski plin, z neškodljivo energijo. Dejstva so skrb vzbujajoča: niti ena od članic Evropske unije nima v načrtu opustitev navedenih onesnaževalnih goriv, pač pa bo kljub vsem dogovorom pet držav fosilna goriva še dodatno subvencioniralo. To so Velika Britanija, Nemčija, Grčija, Poljska in za čuda tudi Slovenija. In tako bo vse do tedaj, ko bo najširša javnost, torej milijoni, milijoni, milijoni, prelomno močnejše in dosti glasnejše zahtevala skrajno odločna okoljevarstvena dejanja. Bilo bi koristno in več kot nujno, da bi se to zgodilo čim prej.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Mara Petaros, ravnateljica DIZ Cankar Zois Vega

"Vedno sem bila, in seveda še vedno bom, na razpolago za pogovor ali srečanje z dijaki"

O slovenskem šolstvu v Italiji in ravnateljstvu sem pogovorila s prof. Maro Černic, priljubljeno in spoštovano profesorico, ki je prvič stopila v razred leta 1991, letos pa je postala ravnateljica Državnega izobraževalnega zavoda Ivan Cankar v Pucini ulici v Gorici.

Ste ena izmed sedmih no-voizvoljenih slovenskih ravnateljic. Kako komentirate ta pomembni premik za slovensko šolstvo v Italiji?

Slovensko šolstvo v Italiji je te nove kadre krvavo potrebovalo. Večina ravnateljic, ki so bile do 31. 8. 2019 v službi, je službovala na več kot eni sami šoli. Dva ravnatelja sta npr. vodila po eno šolo v Trstu in v Gorici, kar je bilo tudi z logističnega vidika zelo naporno. Vsaka šola, pa čeprav majhna, terja celega človeka. Po namestitvi teh novih ravnateljic pa ima skoraj vsaka šola svoje vodstvo, kar omogoča vsakemu izmed nas, da se v celoti posveti šoli, na kateri je imenovan. To bo lahko pripomoglo k bolj kakovostni šolski ponudbi. Sicer pa bo to ugodno stanje trajalo zelo malo, saj se bodo nekateri ravnateljic, ki so danes v službi, prav kmalu upokojili.

Kako ste začeli svojo poklicno pot?

Ko sem bila daljnega leta 1991 v zadnjem letniku ekonomske fakultete v Trstu, so mi ponudili suplenco na DTTZ Žiga Zois v Trstu. Takrat sem prvič stopila v razred. Nato sem do leta 2016 kot suplent poučevala na raznih šolah v Trstu in Gorici. Med tem časom sem opravila vse predpisane habilitacijske izpite za poučevanje uporabne matematike in gospodarstva poslovanja na šolah s slovenskim učnim jezikom. Čeprav sem imela vse predpisane habilitacije za poučevanje, sem ostala suplentka celih 25 let in sem dobila "stalež" šele 1. julija 2016. Nato sem bila tri leta "okrepljen organik" na humanističnem in družbenoekonomskem liceju A. M. Slomšek v Trstu (zadnji dve leti sem bila ravnateljica sodelavka), zdaj pa imam triletno imenovanje na DIZ Cankar Zois Vega v Gorici. Vzoredno s poučevanjem sem opravila predpisano triletno prakso za opravljanje prostega poklica kot davčni svetovalec (dottore commercialista) in revizor. Leta 1995 sem odprla svojo pisarno in v njej opravljalja prosti poklic. Tam sem imela svoje stranke in nudila raznovrstne knjigovodske in davčne storitve, več let pa sem bila nadzornik in revizor pri raznih družbah in javnih upravah. Pisarno sem morala 31. 8. 2019 zapreti, saj država od ravnateljic zahteva ekskluzivno delovno razmerje.

Zakaj ste se odločili kandidirati za mesto ravnateljice? Ali ste si že od malih nog želeli opravljalja ta poklic? Mislil, da poklic ravnateljice ne spada med tiste poklice, o

katerih sanjajo otroci. Če bi šli danes v vrtec in bi tam vprašali otroke, kaj bi radi postali, ko bodo veliki, verjetno ne bi niti eden rekel, da bi rad postal ravnatelj. Delo ravnateljice je namreč zelo zahtevno in nalaga osebi velike civilne, kazenske in upravne odgovornosti. Za primer lahko navedem, da je bil ob potresu v Aquili kaznovan z zaporno kaznijo samo en človek, in sicer ravnatelj dijaškega doma. Ko se je med potresom dijaški dom zrušil in sta dva dijaka umrla, je bil ravnatelj kaznovan zaradi nenamerne umora in je moral odsedeti daljšo zaporno kazen. Ravno zaradi tega dogodka sem bila prepričana, da ne bom nikoli vložila prijave na natečaj in da ne bom nikoli postala ravnatelj. Drugi razlog, zaradi katerega nisem nikoli pomislila, da bom kdaj ravnatelj, je bila že prej omenjena ekskluzivnost, ki jo država zahteva od ravnateljic.

Da sem sploh vložila prijavo za natečaj, je kriv moj kolega Peter Černic, ki mi je nanizal celotno vrsto tehtnih razlogov, zakaj je pametno, da jaz, prav jaz, sodelujem na tem natečaju. Pa sem vložila prijavo in bila prepričana, da ne bom nikoli šla pisat.

Potem je prišel 12. april, dan pisne preizkušnje, in sem šla pisat, itak nisem imela kaj izgubiti. Celotno šolsko leto sem bila namreč ravnateljica sodelavka in tako sem si nabrala celotno izkušnjo in znanje na različnih področjih. Po dobro opravljenem pisnem delu sem šla še na ustni del ... In zdaj sem na tem mestu ...

Katero so sploh naloge ravnateljice?

Naloge ravnateljice so doživela korenito spremembo leta 1997, ko so šolske ustanove pridobile didaktično, upravno in organizacijsko avtonomijo. Ravnatelj je tedaj postal zakonit zastopnik šolske ustanove in njemu je zaupano vodenje celotne strukture. Ravnatelj upravlja, in to na čim bolj učinkovito možen način, človeške, finančne in premoženjske vire ter koordinira osebe, ki je nameščeno v tisti šoli. Istočasno pa mora poskrbeti za kakovost ponujenih storitev. Zanimivo pa je dejstvo, da ima ravnatelj številne dolžnosti in odgovornosti tudi v odnosu do osebja, ki je zaposleno na šoli, saj mu veljavna zakonodaja pripisuje funkcijo delodajalca, sam pa ne more izbirati osebja, ki bo nameščeno na določeni šoli. Dalje predseduje raznim šolskim organom, kot je npr. zbor učnega osebja, razrednim svetom, komisiji za ocenjevanje in vrednotenje dela profesorjev ipd. Istočasno pa mora poskrbeti, da so sklepi, ki jih ti organi sprejmejo, tudi pravilno izvršeni.

Prvi dan pouka so vas in kolego z licejskega pola dijaki zelo toplo sprejeli. Je bil za vas ta dan prav tako pomemben kot za vaše dijake?

Moram povedati, da je bil tisti napis, ki naju je pričakal ob

vhodu na šolsko dvorišče, zame osebno veliko preseženo. Nikoli nisem pričakovala tako toplega sprejema. Naj se zahvalim vsem dijakom za zamisel in tehnično izvedbo, njihovimi

Foto Kai

štašem pa, da so projekt finančno podprli.

Tako vi kot vaš kolega sta na goriških šolah že dolgo poučevala... S kakšnimi občutki ste se vrnila v ul. Pucini v drugačni vlogi?

Na DIZ Cankar Zois Vega sem poučevala celih 16 let. Danes so nekateri nekdanji dijaki zaposleni na isti šoli kot učno in/ali neučno osebje. Šola dobro poznam, čeprav se je v zadnjih treh letih, ki sem jih preživela na Slomšku, srednja starost učnega kadra krepko znižala, saj so zaposlili kar precej mladih moči. Ko smo 22. 8. 2019 na Deželnem šolskem uradu izbirali šole za naše prvo triletno oddajo, sem točno vedela, kaj naj izberem, in sem izbrala DIZ Cankar Zois Vega, ker sem to hotela. Pot od mojega doma do šole je sicer nekoliko dolga (54 km v vsako smer), vendar sem vedela, da bom tu natečela na dobro učno in neučno osebje, s katerim bom lahko lepo sodelovala, dobro organizirano šolo, ki je zelo sodobno opremljena in ima lepe, svetle prostore, veliko telovadnico in avditorij. Tega pa ne premore ravno vsaka šola v zamejstvu.

Ste radi bili v razredu? Kaj vam bo od ur poučevanja najbolj ostalo v spominu? V razredu je bilo (skoraj) vedno prijetno. Sicer so bili občasno kake razredne skupnosti, ki so bile manj simpatične, vendar navadno z dijaki nisem imela težav. Bolj težavni so bili odnosi z nekaterimi starši...

Kakšen odnos imate s svojimi dijaki? Se bo ta odnos zdaj spremenil? Z dijaki sem bila vedno precej stroga in sem dosledno zahtevala spoštovanje določenih pravil, kot je npr. točnost pri pouku in seveda točnost pri

DITZ Žiga Zois, kjer je bil takrat ravnatelj dr. Ivan Černic, zelo lepo sem sodelovala tudi z zdaj že pokojnim ravnateljem dr. Daliborjem Zupanom. V zadnjih letih pa sem se veliko naučila od ravnateljice dr. Marca Jarca.

Kako lahko po vašem mnenju dijaki sami ali profesorji ustvarijo bolj prijazno okolje, ki omogoča boljši razvoj? Mislite, da je ta medgeneracijski dialog pogoj za uspešno napredovanje?

Prijazno in prijetno okolje lahko bistveno pripomore k uspešnemu delu v razredu, vendar ne smemo pozabiti, da je učenje trdo delo, ki ni vedno prijetno. Od vsakega posameznika zahteva določen napor in nikakor ne moremo pričakovati, da se bomo v šoli počutili vedno prijetno. Nikakor ne hodimo v šolo na zabavo. Marsikdo pa tega ne sprejme in misli, da se mora v šoli vedno "imeti lepo".

Sem pa mnenja, da ustrezno povezan učni kader lahko pripomore k ustvarjanju prijetnega delovnega okolja. Preden sem se vrnila v Gorico kot ravnateljica DIZ Cankar Zois Vega, sem bila tri leta na Liceju A. M. Slomšek. Na tej šoli vladajo izredni medčloveški odnosi in med profesorji so se v letih stkale zelo dobre prijateljske vezi. Naj za primer navedem, da deluje na tej šoli tudi "odbor za dobro počutje zaposlenih" (sicer ni predviden po nobeni normativi), ki vsaka dva meseca organizira dejavnosti, pri katerih sodelujejo skoraj vsi zaposleni na šoli. Tako povezan kolektiv deluje zelo skladno in ustvarja zelo prijetno delovno okolje za osebje in dijake.

Dober medgeneracijski dialog lahko pripomore k bolj uspešnemu delu, vendar je treba vedno spoštovati vlogo posameznika. Profesor nikakor ne more postati prijatelj dijak, saj ima v šolski hierarhiji popolnoma drugačno vlogo kot dijak.

Kakšno je po vašem mnenju "zdravje" naših šol? Mislim, da so šole s slovenskim učnim jezikom dobro organizirane, imajo kakovosten učni kader in v večini primerov tudi primerno urejene prostore. Ker so razredi manj številni, se lahko učitelj posveča vsakemu posamezniku in lahko že ob manjši težavi ukrepa. Po drugi strani pa so naše šole manj selektivne.

Katero so danes največje težave slovenskih višjih šol v Gorici?

Velike težave predstavlja učni kader. Na naših šolah primanjkuje profesorjev za slovensščino, italijanščino, matematiko, elektroniko, informatiko ipd. Lestvice so za nekatere natečajne razrede izčrpane, tako da je treba iskat osebe izven lestvic. Mlajše generacije se ne odločajo za ta poklic, saj se z veliko težavo prebijejo do stalnega mesta. Med drugim se tudi pravila stalno spreminjajo. Vsaka no-

splošno, da so projekt finančno podprli.

Kakšni ste bili kot dijakinja? Vam je morda kak ravnatelj ostal v posebno lepem spominu? Kakšno vprašanje?!? Logično zgleda odličnakinja, kaj pa drugega! (HA, HA) Ne, ne, to je čista laž. Med višjo šolo sem bila čisto navadna najstnica, ki je sicer redno in vestno opravljala svoje šolske dolžnosti, sem pa ob šoli intenzivno študirala nemščino in klavir, pela v pevskem zboru in vodila volčičke in volkuljice. V letih šolanja in kasneje kot profesorica doživela zelo veliko ravnateljic. Z nekaterimi sem delala zelo dobro, z drugimi nekoliko manj dobro. Zelo dobro sem se počutila med svojo prvo suplenco na

va vlada "poenostavi" pot za vstop v šolsko kariero.

V kakšnem stanju ste konkretno našli DIZ Cankar? Trenutno sicer še vedno spoznavam šolo in šolsko okolje, prvi vtis pa je zelo dober. Poglejmo malo v prihodnost. Kaj bo novega na šolah letos? Boste kakšen projekt še razširili, začeli kakšnega novega?

V prvem letu svojega ravnateljstva bi rada čim bolj spoznala šolo in njen razvojni potencial. Verjetno bom nekoliko anahronistična, vendar mislim, da je treba okrečiti predvsem znanje, ki ga dijaki osvojijo v petih letih šolanja. Gotovo bomo nadaljevali sodelovanje z rusko gimnazijo 475 iz Sankt Peterburga. Ravno pred kratkim smo se vključili v projekt Erasmus+, ki bo dijakom naše šole omogočil, da opravljajo obvezno delovno prakso v tujini. Radi bi okrepili dejavnosti vseh treh smeri in čim bolj približali šolsko znanje potrebam podjetij, ki delujejo na Goriškem.

Na vaših šolah je čas tudi za občolske dejavnosti?

Če se dijaki primerno organizira, lahko obiskuje tudi popoldanske občolske dejavnosti. Iz dolgoletnih izkušenj lahko povem, da imajo dijaki, ki v popoldanskem urah opravljajo tako izvenšolsko dejavnost, celotno boljše rezultate v šoli kot njihovi vrstniki, ki nimajo nobene izvenšolske dejavnosti. Dijaki, ki se ukvarjajo s kakim športom ali glasbo, znajo veliko bolje izkoristiti čas, ki ga imajo na razpolago, in si boljše organizirajo prosti čas.

Nam lahko bolj podrobno poveste kaj o tem, kakšne spremembe načrtujete na dolgi rok? Kako mislite, da se bo šola spremenila pod vašim vodstvom?

Osebnosti bi takoj uvedla pouka proste sobote. Na šoli, kjer sem ravno končala triletno, smo imeli pouka proste sobote; to se je izkazalo kot zelo dobra pridobitev tako za dijake kot za profesorje. S tem da so imeli dijaki 2 prosta dneva zaporedoma, so se lahko tudi fizično odpočili. Kaže pa, da goriški profesorji nočejo pouka prostih sobot.

Ob začetku šolskega leta imate kakšen nasvet za dijake prvih razredov? Kaj pa za maturante?

Prvi dan pouka sem se predstavila vsem dijakom. Dijakom prvih razredov sem svetovala, naj čim bolj izkoristijo petletje, ki ga bodo preživeli na DIZ Cankar Zois Vega, in naj se v tem času naučijo čim več. Ker pa šola ni samo golo učenje, temveč tudi dobri človeški odnosi, sem jim zaželela, da bi na šoli našli dobre prijatelje, s katerimi bodo delili lepe in manj lepe trenutke v šoli in življenju.

Maturantov nisem še srečala, ker so do 24. septembra na delovni praksi po podjetjih oz. v Rusiji. Sicer pa vse te maturante že poznam, saj sem jih učila, ko so bili v 1. razredu. Zanimivo bo videti, kako so v teh letih iz majhnih najstnikov postali že skoraj odrasle osebe, ki imajo volilno pravico, vozijo avto in se odpravljajo v svet. Njim pa želim, da bi v življenju našli tisto pot, ki jim bo dajala zadoščenje in v kateri se bodo počutili realizirane.

Hvala za pogovor!

Misel za 25. nedeljo med letom

Sredstva in cilji v našem življenju

Ta nedelja velja na Slovenskem tudi za Slomškovo nedeljo. Prav je, da ponosno praznujemo tega modrega in svetega škofa in dobrega vzgojitelja. Ko premišljujemo priliko o krivičnem oskrbniku, naj veljajo njegove besede o življenju: "Ni v naši moči prešteti liste v knjigi življenja. To pa je v naši moči, da vsako stran popišemo z dobrimi deli". Dobra dela pa niso, kakor danes zmotno mislimo, tista dejanja, ki bi jih bili dolžni storiti, temveč tista, ki so storjena potem, ko smo svoje dolžnosti že izpolnili. So torej nekaj več. Evangelij nam sicer ne govori ravno o tem, saj vidimo, da oskrbnik ni bil zgleden izvrševalec svojih dolžnosti. Sv. Avgustin nam pove, česa nas uči ta prilika: "Jezus je svojim učencem priporočil oskrbnikovo zvitost, previdnost in otroško zaupljivost". Pomembno je torej, da na neki točki v življenju odkrijemo, kaj je v življenju cilj, kaj pa sredstvo za dosego nekega cilja, potem pa da se teh sredstev tudi poslužujemo, da bi dosegli zastavljeni cilj, ki so, kot radi rečemo, nebеса. Seveda pa cilj človeka v življenju ne more biti predmet, pa če je slednji še tako plemenit, temveč mora vselej

biti nekdo. Človekov cilj je torej, če nadaljujemo z jezikoslovjem, osebek, ne predmet, je Oseba in oseba, z veliko in z malo začetnico. Ne želimo si torej le nebes, temveč Boga, ki je v nebesih, njega si želimo večno uživati, kakor nam pravi psalmist: "Da bi zrl Gospodovo milino in občudoval njegovo svetišče". (Ps 27,4). Sv. Pij X. nas zato v svojem katekizmu uči, da moramo Bogu služiti v tem življenju, da bi ga potem uživali v prihodnjem. Pa bo kdo dejal, da je krivični oskrbnik izkoristil svoje podrejene služabnike kot sredstvo za dosego cilja, vendar nam Gospod ne govori tako, temveč nam pravi tudi on, da izkoristiš denarna sredstva, da bi si pridobil prijatelje. Zanimivo nam v tej smeri govori sv. Janez Zlatousti: "Bogastvo je posojilo, ki nam ga je dal Bog in ga je potrebno dati revežu, če si želimo pridobiti stokratno povračilo, kajti ta naš prijatelj bo namreč v večnih bivališih". Pridemo do tega, o čemer smo govorili – oskrbnik je končno videl v teh služabnikih osebe s svojimi težavami, ki jim jih je pomagal rešiti, to pa je pohvalil tudi gospodar, ki, ne pozabimo, edini vidi v človekovo srce. Oskrbnik se tudi prvič ne ozira samo na trenutne zadeve,

ampak ga zanima njegova nadaljnja usoda. Zaveda se namreč, da bo trenutno službo v vsakem primeru izgubil, pa vendar izkoristi še zadnje, kar lahko, da bi si zagotovil boljše prihodnost. Vprašajmo se, kako v luči povedanega pojmuemo svoje življenje. V knjigi E. E. Schmitta "Oskar in gospa v rožnatem" beremo nekaj v smeri besed sv. Janeza Zlatoustega, ki smo jih prej navedli: "Staršema sem skušal pojasniti, da je življenje takšno hecno darilo. Sprva ga precenjujemo: prepričani smo, da nam je bilo dano večno življenje. Potem ga podcenjujemo, zdi se nam gnilo, prekratko, skoraj bi ga bili pripravljivi zavreči. Nazadnje se zavemo, da sploh ni dar, ampak zgolj posojilo. Tedaj se trudimo, da bi ga bili vredni ... Starejši ko smo, bolj moramo življenje okušati, da bi ga cenili. Prefinjeni moramo postati, umetniki". V današnjem svetu žal opažamo ravno nasprotno težnjo tu navedeni, zato pa je potrebno spreobrnjenje naše miselnosti. Omenimo še enkrat bl. Antona Martina, kaj moramo ukreniti, da se poslovimo od tega sveta, kot je treba: "Za srečno smrt so potrebne tri reči: storjeno krivico brez odloga popraviti; vedno v božji milosti živeti; dobro delati, dokler utegnemo". Ko delamo dobro bližnjemu, služimo našemu Gospodu Jezusu Kristusu. Katoliški nauk pa nas uči, da nam na koncu rešitev (čtetudi bo potrebnega kaj očiščenja) zagotovi prav dejanje ljubezni.

Andrej Vončina

Skozi drugačno prizmo (17)

Izjemnost krščanstva (1)

Profesor in blogger Pietro C. nam podaja zanimiv pogled na današnje pojmovanje krščanstva in na našo krščansko zavest. Zavest naše krščanstva se je v stoletjih izgubila. Kako hudo je, ko se izgubi spomin, ki ga označujemo kot "zgodovinski". Druga plat medvojnih in povojnih zločinov je jasen pokazatelj te izgube zgodovinske zavesti in spomina. Del Človeka je, da ima neka jasna znamenja, na katero se lahko opira na tej življenjski poti. Ko torej hodimo po tem našem zemeljskem življenju, potrebujemo nujno neke oporne točke, ki nam kažejo in nas usmerjajo k presežnemu. S prihodom krščanskega Razodetja so bila človeštvu poklonjena takšna znamenja, takšne oporne točke. Danes je npr. zelo težko razumeti smisel razodetja Boga kot troedinega, pa čeprav to vsakokrat pri sveti maši izpovedujemo. To delamo, kakor je dejal Armando Matteo, na Schumacherjev način, torej na hitro, lahko pa tudi rečemo, da zelo mehansko, površno, brez neke globlje zavesti o besedah, ki jih izpovedujemo, ne le izgovarjamo. Oče je tako le neka abstraktna ideja Stvarstva vsega, kar je. Navadno je to deistično pojmovanje, da je sicer nekako pognal ves proces, a se potem oddaljil, da je torej nekje daleč in zviška gleda na vse, kar

pa seveda ni dobri Oče, nasprotno. O Sinu imamo kristjani navadno povsem človeško podobo, da je torej bil neke vrste hipijevski družbeni pravičnik, potujoči modri mislec, ki se je boril le za zemeljsko pravičnost, mir in ljubezen. O Svetem Duhu nima ni

negi muslimana. Ta govori, kako ta edinstvo Boga, ki ni krščanska enost, popolnoma izključuje pojmovanje Boga v treh osebah. Ne samo edinstvo, lahko bi to označili tudi kot izključnost. Vse to se namreč odlikava na življenje tistega, ki ima takšno verovanje.

ti smisla izgubljeni besed, ker sploh nimamo nekega pojmovanja ali koncepta, pa je nekaj povsem meglenega. Če že imamo neki koncept, gre za bolj psihološki, v smislu, da se računata predvsem na posameznikovo čustva, potem pa se to prodaja kot "duhovno" ali celo od "Svetega Duha". Upravičeno lahko vse to trdimo za vsaj 90 % katolicov, če optimistično ocenjujemo. Nekaj sicer verujemo, a zgolj nekako mentalno, ni poglobljeno, tako da je zanimivo vzporediti z izkušnjo spreobrnje-

Njegova vera je samo intelektualna, v smislu da je Boga mogoče spoznati, npr. po nekem redu in harmoniji v stvarstvu, a se ga ne da izkusiti, ni mogoče vzpostaviti pravega odnosa z njim, kakršen je med očetom in sinom. Bog ostaja popolnoma izven in onkraj vsake ustvarjene resničnosti. Je najvišji in popolnoma drugi. Velika težava, če to opazimo tudi pri kakem profesorju teologije. Razmišljanje o izjemnosti krščanstva nadaljujemo v še enem zapisu.

Andrej Vončina

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (83)

Mariza Perat

SVETA GORA

Na Skalnici je namreč že leta 1368 stala cerkvi-ca Matere Božje. Zelo verjetno je omenjena plošča spadala k tej cerkvi. Novo cerkev je 12. oktobra 1544 slovesno posvetil generalni vikar oglejskega patriarha, škof Egidij Falchetta. Pozneje so sredi cerkve postavili oltar Marijinoga brezmadežnega spočetja ter vanj vzdali že omenjeno kamnito ploščo z besedami angleškega pozdrava Devici Mariji.

Naslednje leto je patriarh Marino Grimani novemu svetišču poklonil Marijino podobo, ki še danes krasi glavni oltar. Morda bi bil patriarh tudi osebno obiskal novo svetišče, a mu takratne politične razmere tega niso dovoljevale. Goriška je

Zdaj je sem prihajalo še več romarjev. Svetogorska božja pot je med ljudstvom tako zaslovela, da se je na Goro zgrinjal vedno več romarjev. Prihajali so iz Furlanije, s Krasa, iz Istre, Dalmacije, s Hrvaškega, Štajerskega, Koroškega in Kranjskega. Bilo je tako, kot da v srcih vseh kar naprej odmevajo Marijine besede pastirici Urški, naj ljudstvo prihaja na Goro in jo tu milosti prosi. Prav zaradi velikega navala romarjev in tudi zaradi številnih uslišanj so frančiškani razmišljali, da bi Marijino milostno podobno kronali. Kronanje namreč velja za največjo odliko, ki jo lahko izkažemo Božji Materi, saj je krona znamenje oblasti in dostojanstva. Tako so Svetogorsko Mater Božjo s privoljenjem vaticanskega kapitlja z velikimi slavnostmi kronali na Travniku v Gorici 6. junija 1717.

Podoba Svetogorske kraljice z Detetom

Patriarh Marino Grimani

namreč že leta 1500 skupno z Oglejem prišla pod Avstrijo, patriarhi pa so bivali v Vidmu, torej v Beneški republiki. Kot takim jim vstop v avstrijski del patriarhata ni bil dovoljen.

Svetišče na Sveti Gori so najprej oskrbovali župniki iz Solkana, vendar jim to zaradi naraščajočega števila romarjev ni bilo več mogoče. Njegovo oskrbo je zato nadvojvoda Karel, deželni gospod na Goriškem, zaupal frančiškani iz Bosne, ki so prav v tistem času morali bežati pred Turki. Tako so frančiškani 11. septembra 1565 prišli na Sveto Goro.

Vabilo na kronanje Svetogorske Matere Božje

/ dalje

ZAKAJ PRAV JEZUS? (83)

PRIMOŽ KREČIČ

Znamenja ljubezni pri zadnji večerji

Jezus je pred svojim trpljenjem obhajal zadnjo večerjo s svojimi učenci. Ta **obed je povezal s spominom na Božje odrešilno delovanje v zgodovini**, kar je bila podlaga za postavitev znamenj nove zaveze in osvoboditve. Po zadnji večerji se je **potopil v molk** in izpolnitev Očetove volje v boju z zlom. Za dogodkom Velike noči je kot meč visela Judova izdaja. Tako je Jezus čutil še večjo potrebo, da razkrije učencem globino svoje ljubezni. Zato je mogoče reči, **da je evharistija odgovor na Judovo izdajo** in na vse izdaje med učenci v zgodovini. (Jeremias) Zadnja večerja je tudi nekakšen povzetek in višek vseh obredov, ki jih je imel Jezus z reveži, grešniki in cestinarji. Zato lahko govorimo o **osvobodilnem in odrešilnem obedu**.

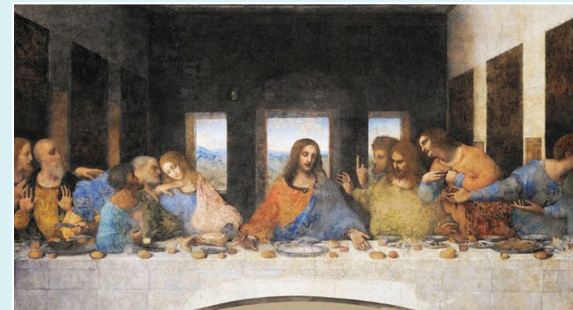
V poročilih o zadnji večerji je več izročil. (1 Kor 11,23-29; Mr14,12-26; Mt 26, 17-30; Lk 22, 7-20; Jn 13, 21-30) Sinoptiki poudarjajo zlasti **zgodovinski vidik**, Luka in Pavel bolj stavita v ospredje **liturgični pomen**, čeprav sta oba vidika pomembna in vedno vključena in liturgijo ter obhajanje evharistije. Pomembno je v teh poročilih prepoznati dan, ko je bila zadnja večerja in potem vse nadaljnje dogajanje. Po kronologiji sinoptikov bi bila zadnja večerja na prvi dan nekvašenega kruha, to je na dan, ko so klali velikonočna jagnjeta. (Mr 14,12,17) Papež Ratzinger poudarja, da **to kronologijo obtežuje ovira, da se je proces proti Jezusu odvijal na praznični dan**. Glede na to, da so Judje držali počitek na praznik, se zdi, da ima prav **Janez**. Po mnogih raziskovanjih naj bi bila zadnja večerja 6. aprila leta 30, Jezus naj bi bil tedaj star 36 let.

V sinoptičnih evangelijih je jasno izražena **povezava tega obeda z Jezusovo smrtjo in vstajenjem**. Luka to še posebno izpostavi: "Srčno sem želel jesti z vami to pashalno večerjo, preden bom trpel", (Lk 22,15). Jezusova zadnja večerja ni samo napoved, ampak **že nekakšen predujem križa**

in vstajenja. Ko bo Jezus podaril samega sebe, bo vzpostavil novo zavezo med Bogom in ljudmi. Zato moremo razumeti, da so Jezusovo zadnjo večerjo zelo zgodaj imeli za velikonočno večerjo in njegovo Veliko noč. Velik pomen pri odkrivanju sporočila zadnje večerje imajo besede in geste. Raziskovalca Schürmann in Pesch sta izpostavila besede: vzeti, blagosloviti, razlomiti, dati, reči, povabiti, razlagati, naložiti. **Ključna vidika pa sta razlomljen kruh in prelita kri**. To sta stvarna vidika, ki vsebujeta telo in kri: **to je moje telo in moja kri**. Pred bližnjo smrtjo je Jezus zbral svoje, slavil Očeta in se izročil v žrtev za druge. To je moje telo, ki se daje za vas. (Lk 22,19) To je moja kri, kri zaveze, ki se preliva za mnoge. (Mr 14,24; Lk 22,20) Jezus tega ni izvrševal kot nekaj od zunaj vsiljenega, ampak zavestno in svobodno. Z ljubeznijo in darom do konca je šel v boj z nasiljem in hudobijo sveta.

Jezus je izrekel dve jasni frazi nad kruhom in kelihom ter jih povezal z naročilom, **naj to delajo v njegov spomin**. Fraza nad kruhom želi povedati: To sem jaz! (Gnilka) Fraza nad vinom pa se vključuje v napoved nove zaveze,

kar je bilo napovedano že po prerokih. Mojzes je po sklenitvi zaveze pokropil ljudstvo s krvjo. (2 Mz 24) Bog je bil zvest pri prvi zavezi, tako bo tudi pri novi zavezi. Papež Ratzinger je posebej pozoren na besede **'za vas in za mnoge'**, ki predstavljajo Jezusovo nadomestniško daritev in spravo. Pri Mateju in Marku pravi, da bo njegova kri prelita **'za mnoge'**, pri čemer namiguje na napovedi iz Iz 53. Luka in Pavel pravita, da se kri **'daje za vas'**. Celotno Jezusovo poslanstvo je **bilo bivanje za druge**. Jeremias pravi, da je beseda **'za mnoge'** semitizem, ki pomeni celoto, vse. Papež Ratzinger pa sledi jezuitu Baumertu, ki pravi, da se **'za mnoge'** **nanaša na zakrament** in ne na smrt, ki je za vse. Janez ne govori o postavitvi evharistije, pokaže pa na **Jezusovo umivanje nog učencem** po večerji, (Jn 13, 3-20) kar je praktično uresničenje evharistije in poslanstva učencev.

**V vsakdanjih
dejanjih
naših
duhovnikov
je Božja
ljubezen**

PODPRI NJIHOVO POSLANSTVO Z DAROM

Bratski objem, tolažilna beseda, trenutek skupne molitve... naši duhovniki nam s svojimi dejanji posredujejo Božjo ljubezen. Življenje delijo z nami, vsak dan, solidarna in dejavna Cerkev.

DARUJ TUDI TI...

- s plačilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico, s klicem na brezplačno številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it
- z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah
- s plačilom neposredno na škofijskem Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov.

PRISPEVEK JE ODTEGLJIV

www.insiemeaisacerdoti.it
facebook.com/insiemeaisacerdoti

Kratke

Vaška trgatav v Števerjanu v nedeljo, 22. septembra

Trgatav je najbolj radoživ in energičen trenutek med briškimi terasami, ko vinogradniki z zadovoljstvom pobirajo plod letošnjega dela. Doživite ta slikoviti trenutek v Števerjanu, kjer trte rodijo visokokakovostna vina! V nedeljo, 22. septembra, jutraj bo potekala "vndima" - trgatav, ob 13.30 bosta krenila voz in sprevid izpred občinske hiše proti kmetiji Muzič na Križišču, ob 14.15 bo tiskovna konferenca, ob 14.30 se bo pričelo "tlačenje" grozdja, proces predelave grozdja v vino ter pokušnja mošta. Sledilo bo družabno srečanje. K sodelovanju vabijo čim večje število domačinov ter naprošajo vse sodelujoče, naj si oblečejo belo majico in modre hlače. Trgatav je bila nekoč poleg kolin in cerkvenih praznikov največji in najbolj pričakovan dogodek leta. Lepo je, da tudi v današnjem času na primeren način obeležimo ta pomembni trenutek. Uživajmo ob letošnji trgatvi!

P. David Šrumpf je obiskal naše uredništvo

Pater David Šrumpf OFM nas je v četrtek, 12. septembra 2019, presenetil z obiskom našega uredništva. Pohvalil je naše delo in nam vzpodbudno dejal, naj nadaljujemo po začrtani poti. Iz daljne Avstralije, kjer je po smrti patra Janeza prevzel delo v Slovenskem katoliškem misijonu Svete Družine Adelaide, poleg tega pa pomaga tudi patru Cirilu Božiču v Slovenskem katoliškem misijonu svetega Cirila in Metoda v Melbourne - Kewu, je prišel za tri tedne na oddih v Slovenijo. Tu je obiskal svojece, pa tudi sobrate na Kostanjevici nad Novo Gorico. In tako je izkoristil priložnost ter prišel še do Gorice in se srečal z nekaterimi slovenskimi verniki, ki so se redno udeleževali sv. maše ob 9. uri v cerkvi sv. Ignacija. Tu je po smrti duhovnika prof. Stanka Jericija večkrat tudi maševal, ko je bil gvardijan v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici. Verniki se ga še zdaj zelo radi spominjajo in se jim še toži po njegovih pridigah in klepetu ob kavici, ki je bil vselej zanimiv in poln vsebin. Takrat je bila vedno med njimi tudi prof. Lojzka Bratuž, po smrti brata Andreja vestna organistka na koru travniške cerkve. Nanjo se pater Šrumpf vedno rad spominja, saj sta se, potem ko je odšel v tujino, večkrat slišala po telefonu. Patru Šrumpfu se zahvaljujemo, ker nas je obiskal, in mu želimo obilo Božjega blagoslova pri pastirskem delu med Slovenci v Avstraliji. / IK

Metlika – Ronke, pobrateni občini

Vsakoletnega praznovanja sv. Lovrenca v italijanski župniji Ronke se vsakič udeležita tudi delegaciji iz Metlike in Wagne v Avstriji. Avstriji so sprejeli ronške begunce med prvo svetovno vojno, Metličani pa so pobrateni z občino Ronke. Tudi letos sta slavje obogatila metliška duhovnika, kar je praznovanju dalo še večji pečat.

Romarji iz štandreške dekanije na Barbani

"Barbane ni mogoče zapreti"!

Lepo število romarjev iz štandreške dekanije (med njimi je bilo lepo videti kar nekaj otrok in mladih), iz različnih krajev Goriške, pa tudi s tržaškega Krasa, se je 14. septembra 2019 zbralo v Marijinem svetišču na Barbani v gradeški laguni na tradicionalnem pozno-popolnitem romanju. Praznično somaševanje - ob spominu na žalostno Mater Božjo - je tokrat vodil g. Tomaž Kunaver (*na mali sluki*), po rodu iz Ljubljane, ki je bil posvečen v duhovnika junija lani, kot kaplan pa deluje pri Sv. Ivanu v Trstu. V homiliji je poudaril, da kristjani živimo od Božje pomoči, v odnosu z Bogom. Ta odnos je v polnosti živela Devica Marija, ki je popolnoma zaupala v Božjo voljo. "Tudi ko je prišel križ, ni zbežala, ampak je ostala zvesta do konca". Kljub križu je imela vero, da je Bog dober. Bog lahko tudi iz trpljenja, zla in križa "potegne ven" nekaj dobrega. Gospod nas je želel odrešiti preko

križa, preko nesmisla trpljenja.

Pušča nam svobodo, in vendar dela vse, da bi mi imeli življenje. "Ohranimo to otroško zaupanje" in "počasi se učimo Jezusove ljubezni", je še dejal g. Tomaž.

Somaševali so vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji Karol Bolčina, dekan Marijan Markežič, msgr. Renato Podberšič in doberdobski župnik Ambrož Kodelja. Ob začetku maše je g. Karlo pozdravil "zadnjega slovenskega novomašnika na Tržaškem" in mu zaželel, "da bi

bil orodje Svetega Duha", da bi Bog tudi preko njega delil vernikom svoje darove. Ob koncu pa se je vikar med drugim toplo zahvalil rektorju svetišča patru Stefanu Gallinaru za gostoljub-

nost in za to, da so patri frančiškani več desetletij vedno prijazno sprejemali slovenske vernike na otoku.

Znano je namreč, da bodo še zadnji frančiškani, "ki so bili stoletja varuhi, zaščitniki, zlasti pa gostoljubni spremljevalci tega kraja in romarjev", v kratkem zapustili Barbano, njihovo mesto in vlogo pa bodo prevzeli člani drugega reda. Kot je povedal p. Stefano, je kriza poklicev pač prizadela tudi frančiškane, "svetišča pa ne bodo zaprla, saj Barbane ni mogoče zapreti"!

Maši, ki jo je obogatilo lepo ljudsko petje (vodil ga je Silvan Zavadlav, na orgle je igrala Tiziana Zavadlav), so sledile procesija po otoku z Marijinim kipom, ki so ga nosili naši možje, in pa litanije.

DD

Posvečeno je Soči in kamnitemu solkanskemu mostu

V Solkanu novo delo sKulture 2001

O sodelovanju v čezmejnem prostoru se veliko govori in razpravlja, dejanskih dosežkov pa je bolj malo. Zgled za konkretne pobude sta dala društvo sKultura 2001 iz Štandreže in Krajevna skupnost Solkan, ki sta v Solkanu postavila obeležje kamnitemu mostu bohinjske proge. V pismu, ki ga je Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu poslal organizatorjem, so zapisali, da je "Društvo sKultura 2001 našlo prave poti, saj s sodelovanjem z ljubljansko Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje, Društvom kamnosekov iz Manč in Šolo mozaikov iz Spilimberga celo presega opek pojem čezmejne povezovanja. Vaši projekti živijo in povezujejo ljudi dveh držav od same

idejne zasnove do končne postavitve, ki je vidna vsem". Odkritje spomenika je bilo 13. septembra, na predvečer krajevnega praznika. Predsednik društva sKultura 2001 Marjan Breščak se je zahvalil vsem, ki so sodelovali pri pobudi, ki je lahko nastala samo z združenimi močmi. Predsednica Krajevne skupnosti Solkan Jana Herega je povedala, da postavitev obeležja na zelenici ob glavni cesti v Solkanu ni slučajna, saj je v neposredni bližini mostu preko Soče in od te zelenice sta lepo vidna Sabotin in Sveta Gora.

Foto DP

Ko sta predstavnika organizatorjev odkrila spomenik, sta se nam prikazali dve mogočini skali, ki predstavljata Sabotin in Sveto Goro, med katerema teče smaragdna reka Soča.

izvedbo dveh skladb. To je že tretje kamnito obeležje, ki ga na pobudo sKulture 2001 in Krajevne skupnosti postavljajo v Solkanu.

DP

V palači Coronini Cronberg (Kromberk) na Cingrofu v Gorici
Humoren, rahlo otožen pogled
na zaton Goriške grofije

Za tri večere, 5., 6. in 7. septembra 2019, se je lepi vhodni prostor Coroninijeve graščine na Cingrofu, sedanjem Drevoredu 20. septembra, na stenah katerega visijo portreti nekdanjih grofov in ga krasi starinsko pohištvo ter čudovit lesen strop, spremenil v kuhinjo goriških grofov. Vpogled v zadnja desetletja Goriške grofije je gledalcem razprla predstava *Il conte e' servito*, ki jo je s podnaslovom *Commedia storico-comica sul tramonto dell'antica Contea di Gorizia (historično - komična komedija o zatonu antične Goriške grofije)* s humorim peresom napisal Mauro Fontanini, zelo dejaven režiser in umetniški vodja gledališke skupine Terzo Teatro iz Gorice. Predstava je pravzaprav predelava tiste, ki je bila napisana in uprizorjena l. 2001 ob 1.000-letnici našega goriškega mesta. Na oder so jo uspešno postavili igralci gledališke skupine Gruppo Teatrale per il Dialetto v režiji Gianfranca Salette na slikovitem notranjem dvorišču - Cortile dei Lanzi - Goriškega gradu l.

2002 in 2003. Zdej pa sta jo v skrajšani, a zaradi tega morda bolj učinkoviti inačici zrežirala Giorgio Amodeo in Mauro Fontanini. V humorom ključu, a tudi z rahlo otožnim nadihom predstava prikazuje, kako se je konec 15. stoletja začel zaton Goriške grofije, ki je ob smrti zadnjega goriškega grofa Lenarta (l. 1500) prešla pod Habsburžane. Te je namreč prav grof Lenart določil za dediče, ker sam ni imel potomcev.

V to različico je Fontanini, ki je sicer za tekst, poleg svoje domišljije uporabil zgodovinske virove, vpletel - resnici na ljubo malce "vsiljeno" - tudi slovitega italijanskega renesančnega arhitekta, slikarja in izumitelja Leonarda da Vinci (1452-1519), sodobnika goriškega grofa Lenarta - Leonarda. Na ta način se je

Fontanini želel spomniti na 500-letnico smrti velikega genija. Ta slavni Leonardo - igra ga ne povsem prepričljivo Giorgio Amodeo - uvede predstavo in jo tudi sklene. Glavni komedijski liki pa so grajski kuhar Franz, ki ima nemški naglas, učinkovito ga igra Alessio Bergamasco, Marička, grajska kuharica, slovenskega rodu, ki v jezikovno vprašljivo italijanščino vpleta slovenske besede (izvrstno je to vlogo odigrala Antonella D'Addato), in Catine, dekla, Furlanka, Franzova žena, ki rada

na skrivaj kaj dobrega popije in poje. S podrsavajočo hojo jo je kot "obilno", prebrisano ženo zelo posrečeno in smeh vzbujajoče prikazala Claudia Foscolini. S temi tremi, spretno komično obarvanimi liki je Fontanini želel prikazati tudi jezikovno realnost Goriške. Ostale bolj ali manj učinkovito izdelane komedijske osebe so odigrali Pierluca Famularo (pater Astolfo, ki tudi rad srkne kaj močnega), Enrico Cavallero (Virgilio von Graben, kapetan goriškega grofa), Raffaella Munari (Barbara Brandemburška - Gonzaga, mati Paole Gonzaga, Lenartove žene), Valentina Verzeznassi, ki je sicer preveč "cmaravo" in z afektiranoostjo posebila Paolo Gonzaga, ter Roberto Fratapietro kot Magister Galenicus, zdravnik. Večji del tedanjega zgodovinskega dogajanja izvememo prav iz pogovorov v kuhinji, med lonci in kozicami, ob pripravi izbranih jedi (pri tem odkrijemo tudi okuse iz tistih časov). Nič namreč ne uide ravednim očem kuharice in deklet kuharja, ki stalno preganja k delu in obuja čase, ko so imeli v gradu veliko poedin in je on lahko razkazoval svojo umetnost. Tako nam osebje v kuhinji razkrije, da je grof Leonardo že star in nima otrok ter razmišlja, komu bi prepustil svoja posestva, Benečanom ali Hab-

sburžanom; njegova izbira bo seveda zaznamovala zgodovino tega dela Evrope.

Predstava noče biti lahkotna komedija, ampak želi tudi, da gledalci iz njene vsebine spoznajo pomembne kamenčke v mozaiku zgodovine našega mesta. Upriporitev, ob kateri se gledalcu usta kar sama večkrat razležejo v smeh, bogatijo kostumi, za katere je kot vselej izredno natančno s posebno pažnjo na detajlih (pa tudi na ujemajočih se barvnih tonih), poskrbela Snežica Černic, ki jo v tej vlogi dobro poznamo v slovenskih ljubiteljskih gledaliških krogih, pa tudi v italijanskih jo zelo cenijo. Razkošne kostume, ki verodostojno odslkavajo obravnavano obdobje, je odbrala iz fundusa skupine, nekateri si je izposodila v SNG Nova Gorica, nekaj pa jih je ob pomoči zlatih rok gospe Irene Grusovin sešila ali poskrbela za dodatke, kot npr. za pokrivala. Tudi rekviziti so skrbno izbrani in gledalcu se zdi, da še sam sedi v grajski kuhinji in čaka na slastno jed.

V zakulisju so k uspehu predstave pripomogli še Daniele Spolverini (luči in glasba), Gianna Blason (scenski asistent) in Claudia Foscolini (izbor glasbe).

Skratka, prijetna, tudi "poučna" predstava, vredna ogleda!

IK

MePZ Lojze Bratuž je začel novo pevsko sezono

Odslej bo pevce vodila Mira Fabjan

Pevski zbor Lojze Bratuž je po poletnem premoru pričel novo sezono. Člani goriškega sestava so se 7. in 8. septembra mudili v Žabnicah, kjer so prebivali v prenovljenih prostorih kočice sv. Jožefa. Po sobotnih sprehodih in večernem sproščnem druženju so se pevci v nedeljo kljub nekoliko muhastemu vremenu odpravili k maši na Sv. Višarje. Dan kasneje, 9. septembra, je na društvenem sedežu v Gorici potekal občni zbor. Po uvodnih pozdravih je svoje poročilo najprej podal predsednik Marco Terčič. Zbranim je obnovil glavne etape, ki so zaznamovale zadnje obdobje zbora, nato pa je pevcem predstavil najpo-

membnejšo novost: novo dirigentko, Miro Fabjan. Ob tej priložnosti se je predsednik tudi zahvalil dosedanemu pevovodji Davidu Bandlju, ki je zbor vodil pet sezon. Goriški dirigent je poslal pisni pozdrav pevcem ter seveda voščilo za uspešno delo na nadaljnji pevski po-

ti. Tajniškemu in blagajniškemu obračunu, ki ga je predstavil Miloš Čotar, so sledile razprava in volitve za obnovo društvenih organov. Prenovljeni odbor sestavljajo Marko Aucin, Patrik Cingerli, Miloš Čotar, Mira Fabjan, Kristina Marussi, Valter Miklus, Katja

Terčič in Marco Terčič. V ponedeljek, 16. septembra, so pevci že imeli prve vaje pod vodstvom nove zborovodkinje. Pri MePZ Lojze Bratuž pa sporočajo, da je vsekakor vedno čas za pevske navdušence, da se pridružijo skupini, ki vadi ob ponedeljkih od 20. do 22. ure.

“Zamejska vas” od 26. do 29. septembra v ul. Crispi v Gorici ZSKP tudi letos na Okusih ob meji!

Gorica se že dalj časa pripravlja na pomembno mednarodno prireditvev Okusi ob meji, ki bo stekla v četrtek, 26. septembra. Na mestne ulice bodo navalili najrazličnejši ljudje, turisti, sladokusci. V zraku bodo donele zvoki različnih kultur in uživali bomo ob vonjavah po specialitetah evropske in svetovne kuhinje. Tudi pri

Foto: Kat

Zvezi slovenske katoliške prosvete se tudi letos že pripravljajo na sodelovanje pri mednarodni poulični manifestaciji. Tako kot vsako leto bo šotor ZSKP v ulici Crispi, ob Trgovinski zbornici, na zelo lepem, zavidljivem prostoru. V ponedeljek, 16. septembra, je v sejni sobi Kulturnega centra Lojze Bratuž potekal sestanek ZSKP, na katerem je spregovorila predsednica Franca Padovan, ki je uradno sporočila, da bodo v skupnem prostoru pod šotorom, “zamejski vasi”, imeli svoje “kulinarčne kotičke” slovenska društva Sabotin iz Štmarica, F. B. Sedej iz Števerjana in Vinoteka Števerjanski griči, Vrh Sv. Mihaela ter Hrast iz Doberdoba. Tudi letos bo ponudba enogastronomskih dobrot nedvomno raznolika. Organizatorji so med drugim tiskali grafično izredno bolj dvojezični jedilni list, na katerem so navedene vse specialitete - vsako društvo bo ponudilo to, kar je zanj značilno: pri PD Vrh Sv. Mihaela bodo ponujali sladolede z različnimi domačimi prelivi, pri kiosku ZSKP bodo na voljo pivo in druge pijače, F. B. Sedej iz Števerjana in Vinoteka Števerjanski griči bodo ob žlahtni kapljici cvrli prašičje meso in rezali pršut, Štmarci bodo kuhali sladke in slane njoke, dunajske zrezke in krompir, za konec pa se bodo obiskovalci pri stojnici SKD Hrast sladkali s palačinkami in štrudljem. Za letošnjo izvedbo Okusov ob meji so pri Zvezi slovenske katoliške prosvete ob običajni kulinarčni ponudbi poskrbeli tu-

di za marsikatero novost. V šotoru bodo namreč med drugimi postavili nove mizice, v stilu enoteke, z novimi prtji, kar bo nedvomno ustvarilo lepši, vabljivejši prostor “zamejske vasi”, in tudi briških vin, ki jih bodo servirali v steklenih kozarcih, ne bo manjkalo. Dekleta Bodeče Neže z Vrha bodo skrbele za otroški kotiček, v katerem bodo malčke zabavale, tako da si bodo lahko starši privoščili kak miren trenutek ob dobrih jedeh. Poleg kulinarike bo v zamejski vasi poskrbljeno tudi za glasbeno razvedrilo, saj bo v četrtek, 26. septembra, v živo nastopila tolkalna skupina učencev SCGV Emil Komel v sodelovanju z društvom Ars Ateliera. Ravnateljica SCGV Emil Komel Alessandra Schettino je napovedala, da bo njihov nastop gotovo primeren za tako prireditvev. V petek, 27. septembra, bo igral Ansambel ABC iz Doberdoba, v soboto, 28. septembra, ansambel Love guns, v nedeljo, 29. septembra popoldne, pa Briški kvintet s svojo narodno-zabavno glasbo. Pri ZSKP se trudijo, da bodo tudi letos uresničili ta skupni projekt, ki zahteva veliko naporov okoli stotine prostovoljcev. Predsednica Franca Padovan je ponosno poudarila, da je za sodelovanjem slovenskih društev pri goriški prireditvi izjemno veliko organizacijskega dela in seveda stroškov - “Priprave začnemo že v ponedeljek pred prireditvijo, končamo pa naslednji ponedeljek, ko je na vrsti pospravljanje - na terenu smo celih osem dni!”

Franca Padovan se je že vnaprej zahvalila vsem društvom, ki bodo tudi letos sodelovali pri prireditvi, goriški občinski upravi, predsedniku SSO-ja Walterju Bandlju in seveda povabila v četrtek, 26. septembra, ob 19.30 na uradno odprtje skupne stojnice. Tudi najzahtevnejši ljubitelji dobre hrane se bodo lahko navdušili nad kakovostjo slovenske ponudbe že v četrtek po uradnem odprtju in vse ostale dni prireditve od 12.00 do treh zjutraj, v nedeljo do polnoči. V upanju, da bo vreme letošnji prireditvi naklonjeno, voščimo požrtvovalnim članom naših društev, ki se bodo trudili pri stojnicah, čim lepšo izvedbo “okusov”.

Kat

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

Koncertna sezona 2019-2020

11. OKTOBER 2019	ZBOR SLOVENSKE FILHARMONIJE Tanja Kaučič, klavir Matej Grahek, flavta Gregor Klančič, zborovodja <i>V okviru festivala Kogojevi dnevi 2019</i>
20. OKTOBER 2019	CVETJE V JESEN Slovenski muzikal Poslovilna turneja
30. OKTOBER 2019	TABOR MLADIH PEVCEV PRIMORSKE Koncert združenega zbora Zborovodkinje: Petra Grassi, Monika Fele, Barbara Kovačič, Meta Praček
22. NOVEMBER 2019	WIENERSÄNGERKNABEN Zborovski koncert Dunajskih dečkov Zborovodja Jimmy Chiang
22. IN 23. DECEMBER 2019	Matija Tomc SLOVENSKI BOŽIČ za igralce, soliste, zbor in orkerster Patrick Quaggiato, orkestracije Hilarij Lavrenčič, dirigent Franko Žerjal, režija

+39 0481 531445 - info@centerbratuž.org - www.centerbratuž.org

Obvestila

Števerjanska občina sporoča nov urnik anagrafskega urada. Od druge polovice septembra dalje bodo storitve anagrafskega urada potekale v sodelovanju z anagrafskim uradom Občine Krmin. Urad bo za stranke od 18. septembra 2019 odprt vsako sredo od 14.30 do 16.30. Za izdajo nove elektronske osebne izkaznice se lahko občani za termin dogovorijo na telefonski številki 0481 884 135 (int. 2) po naslednjem urniku: ponedeljek in petek: 9.00 - 13.00; sredo in četrtek: 8.00 - 12.00 in 15.30 - 16.30.
Feiglova knjižnica bo od 2. septembra 2019 odprta od ponedeljka do petka od 10.00 do 18.00.
SCGV Emil Komel sprejema vpisovanja za šolsko leto 2019/20. Informacije na tajništvo od ponedeljka do petka, tel. 0481/532163 ali 0481/547569, e-mail info@emilkomel.eu
Silvan Skorjanc oddaja v Gorici v

najem dvosobno in deloma opremljeno stanovanje. Za podrobnejše informacije pokličite na tel. št. 328 9244397.

Društvo Jadro prireja na svojem sedežu ob sredah začetni tečaj slovenščine za odrasle (90 minut tedensko). Tečaj se začne 25. septembra in se konča konec maja. Organizacijsko srečanje bo ob 20. uri v petek, 20. septembra, na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju zainteresirani lahko dobijo pri članih društva, v ronški knjižnici, v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informagiovani) in po tel. 3284721305.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 ICC 003 003 6225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

“Male oglase” najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Kvaternica na Mirenskem Gradu

Petek, 20. septembra, je posvečen postu za osebno prenovo in prenovo Cerkev na Slovenskem. V soboto, 21. septembra, bo ob 19. uri maša za mlade in družine, sledita procesija z lučkami in bdenje. V nedeljo, 22. septembra, bo maša ob 7. in 10. uri; ob 15.30 litanije Matere Božje, ob 16. uri maša, ki jo bo vodil generalni vikar Slavko Rebec. Po maši odprtje razstave slik otrok iz OŠ Miren “Moj pogled na Mirenski Grad”; gost bo zgodovinar dr. Vojko Pavlin. Druženje.

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 20. 9. 2019 do 26. 9. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Sporod:
Petek, 20. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 21. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zlijskem narečju. **Nedelja, 22. septembra** ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 23. septembra (v studiu Stefania Beretta): Pravljica za lahko noč.

Torek, 24. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. septembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Pod krošnjo starega javorja. - Izbor melodij.

Četrtek, 26. septembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

DVS BODEČA NEŽA - 15 let

Velementih

21.9.2019, 20.30, KC L. Bratuž, Gorica

DIRIGENT: Mateja Černic
REŽIJA: Patrizia Jurinčič Finžgar
PLESALKA: Nika Bagon
Patrick Quaggiato: Elementi (noviteta)

KATOLIŠKA KNJIGARNA v Gorici

vabi na kavo ob predstavitvi nove pesniške zbirke, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi

Srečka Černe Artač
DROBTINICE ŽIVLJENJA

O knjigi bo spregovorila avtoričina hči in literarna ustvarjalka Majda Artač Sturman, ki je knjigo tudi uredila. Nekaj pesmi bo prebral pesnik in gledališki igralec Aleksij Pregarc

v sredo, 25. septembra 2019, ob 10. uri v prostorih knjižarne

Dogodek je del kulturnega programa knjigarnice, ki ga sofinancira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje

PrimoRroma

Ob 100-letnici rojstva folklorista, etnologa in akademika Bedenice: kraški šopek Milka Matičetovega iz Koprive

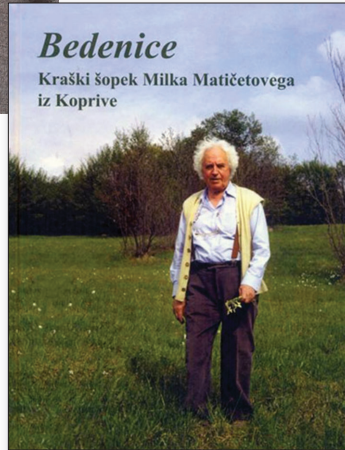
V letu, ko obeležujemo 100. obletnico rojstva slovstvenega folklorista in etnologa, akademika Milka Matičetovega, ki se je rodil 10. septembra 1919 v Koprivi na Krasu (umrl pa leta 2014 v Ljubljani), je v Ljubljani izšla knjiga *Bedenice: kraški šopek Milka Matičetovega iz Koprive* (Založba Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti). Besedila zanjo je skrbno izbral in natančno uredil marljivi etnolog Božidar Premrl, ki je tako Koprivi in Brjam sestavil že tretjo znanstveno monografijo (pripravlja pa že četrto!); prva, z naslovom *Kraški kruh: vas Kopriva - njeni kamnolomi in kamnarji*, je izšla leta 2016, dve leti zatem pa še *Slavno županstvo v Koprivi: zgodovina iz turna sv. Elije*. Gre za obsežne, bogato ilustrirane knjige z izčrpnim znanstvenim aparatom, ki so nastale na podlagi vestnega raziskovanja arhivskih in drugih virov. Da gre za svojevrstno koprivsko trilogijo, o tem pričajo tudi dopolnitve k prvi in drugi knjigi, ki jih je urednik objavil v pričujoči, tretji knjigi. Tokratna monografija nosi naslov po divjih narcisah, ki jim v Koprivi in na Brjah pravijo bedenice, Matičetov pa se je z njihovim poimenovanjem ukvarjal tudi znanstveno. Portretna fotografija, ki krasi naslovnico, ne bi mogla biti izbrana bolj posrečeno: leta 1996 jo je v okolici Koprive posnela etnologinja Helena Ložar Podlogar, na njej pa Matičetov stoji na gmajni, polni travniških narcis, in v rokah drži njihov šopek. Osrednji slovenski javnosti je Matičetov poznan kot tisti, ki je zapisal slavne živalske pravljice iz Rezije. Knjižno jih je objavil leta 1973 v slikanici *Zverinice iz Rezije*, širšo popularizacijo so dosegle

še z radijskimi priredbami, predvsem pa s televizijsko lutkovno serijo iz leta 1976. Ob njej s (m) o v Sloveniji odraščale generacije otrok, rojenih v 70. in 80. letih, ki se spominjamo njene prepoznavne glasbene opreme – temeljila je seveda na rezijanskem ljudskem izročilu. V Benško Slovenijo in Rezijo se je Matičetov raziskovalno vračal vedno znova, naučil se je tudi narečja in leta 1994 postal častni občan Rezije. Študijska pot ga je na začetku zanesla na gimnazijo v Gorico, potem pa v Padovo, kjer je študiral klasično in moderno filologijo, tam se je tudi naučil osnov etnografskega dela, kar je s pridom uporabil že na domačem Krasu. Doktoriral je na ljubljanski univerzi leta 1955, njegova disertacija je izšla v knjižni obliki leta 1961 z naslovom *Sežgani in prerojeni človek*. Leta 1945 se je zaposlil v Etnografskem muzeju v Ljubljani, leta 1952 pa na Inštitutu za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, kjer je delal do upokojitve 1985. Najprej je postal izredni, nato leta 2001 redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Bil je urednik strokovnih revij *Slovenski etnograf* in *Traditiones*, dveh

Božidar Premrl (foto JMP)

knjig *Slovenskih ljudskih pesmi*, objavil je številne znanstvene razprave in poljudne publikacije, kot je npr. izdaja lirskih ljudskih pesmi *Rožice iz Rezije* (1972). Bil je tudi prejemnik številnih domačih in tujih priznanj, med drugim leta 2002 stanovske

Štrekljeve nagrade. Kot sta v poglavju *Knjigi na pot* zapisali etnologinja in folkloristki Monika Kropelj Telban in Ingrid Slavec Gradišnik, nam je s svojim neumornim raziskovanjem zapustil neprecenljivo bogastvo ali "bogatijsko", kot bi rekli Rezijani: "Delo Milka Matičetovega je obrodilo sadove na različnih področjih od etnologije do jezikoslovja, danes pa, ko pripovedno izročilo v klasičnem pomenu besede izginja iz našega okolja, se vedno bolj zavedamo, da je največ, kar nam je zapustil, njegovo izjemno terensko delo in pripovedi najboljših pravljicarjev, kakršnih danes pravzaprav ni več. Ohranil je zaklad, ki mu le stežka najdemo primerjavo tudi v svetovnem merilu".

Knjiga je razdeljena na štiri dele. Poleg obsežnih seznamov virov in literature, kamor sodi tudi seznam pripovedovalcev, slovarja narečnih in drugih manj znanih besed ter že omenjenih dopolnitev, je osrednji del namenjen Matičetovemu. Najprej je objavljen občuten spominski zapis hčere Milka Matičetovega, Zarje Koliševske: *Milko Matičetov, s Krasa doma, moj tate*. Sledijo nad vse zanimivi *Izbrani pogovori z Milkom Matičetovim in objave ob njegovih jubilejih*. Največji del je namenjen poglavju *Besedila iz predala*, ki temelji na še neobjavljeni zapuščini in se začne z njegovimi rokopisnimi dnevnimi domačimi in tujimi spomini v terenskih zvezkih. Od kritje teh dragocenosti je bilo tudi povod za izdajo knjige ali kot je v *Uvodu* zapisal Božidar Premrl: "Obsežnost, bogastvo in pestrost teh povečini neobjavljenih domoznanskih, etnografskih in folklorističnih zapiskov mladega Milka so kar narekovali še eno knjigo, ki naj bi zajela vse, kar je napisal o svoji rojstni vasi in o Krasu, ter njegovo osebno usodo in vlogo v tem kontekstu". Urednik je razvrstitev, obdelavo in urejanje kraškega gradiva še posebej natančno predstavil v poglavju *Zasnovna knjiga*, kjer je razložil tudi, koliko opravlja je imel z razvozlavljanjem hišnih imen, s katerimi je svoje zapise opremljal Matičetov. Zapisoval pa je vse in to je zdaj, tako ohranjen, tudi objavljen: ljudske pesmi, pregovori, zbadljivke, razlagalne in druge povedke in pravljice, uganke, vremenska prerokovanja, vraže, življenjske modrosti, tehnike ljudskega zdravilstva, pripovedi o bajnih bitjih, legende, smešnice, vsakovrstno narečno besedišče itd. Drugi večji sklop osrednjega dela pa je izbor iz že objavljenih besedil, ki se navezujejo na Kras, in leposlovni in drugi spisi iz dijaških listov (tudi pesem Mrtvi materi) ter izbrane povojne objave. Še marsikaj, kar bi bilo vredno ponatisa, zaradi obsega knjige ni ostalo na situ in je bralcem dostopno v izvornih objavah. Posebej dragoceni so odlomki iz korespondence z Virgilom Ščekom, duhovnikom in narodnim buditeljem, ki je služboval v bližnjem Avberju, in njegovim dekletom, (poznejšo) soprogo Vido, ki jo je pogosto nagovarjal kar Lepa Vida in ji je pisal še med študijem pa tudi kasneje, ko je delal na terenu. Za vse tiste, ki jim (še) ni znano, odkod priimek Matičetovega, pa bo zagotovo zanimivo branje prepis dopisa, ki ga je leta 1948 naslovil na Ministrstvo za notranje zadeve Ljudske republike Slovenije. V njem je na podlagi natančne razlage svojega porekla in "zakona o spremembi osebnih imen bivših italijanskih državljanov na priključenem ozemlju" zahteval, da se njegov poitalijančeni priimek Omari (Ukmar), ki ga je dobil po očimu (prej se je po materi pisal Zega), spremeni v Matičetov – izbral si ga je po materinem očetu Matiji (Matičetu), ki mu je nadomestil njegovega očeta: "Podpisani Milko Matičetov bi rad dosegel končnoveljavno uzakonitev in potrditev priimka Matičetov. Ime Milko Matičetov je edino, ki me je spremljalo, odkar pomnim. Vsa druga dosedanja imena štejem za nekaj, kar mi je bilo vsiljeno in ni zraslo z mano". Navaja še, da je pod tem imenom začel delovati tudi literarno in da se je s tem imenom boril tudi v narodnoosvobodilnem boju. Kot vemo, je bilo njegovi zahtevi ugodeno, in tako ga večina Slovencev ne pozna drugače kot – znamenitega Milka Matičetovega. Knjiga etnologa Božidarja Premrla *Bedenice: kraški šopek Milka Matičetovega iz Koprive* ni le častitljivi poklon ustvarjalnosti urednikovega stanovskega kolega in učitelja, pač pa z objavo še neobjavljenega ljudskega izročila tudi neprecenljivo darilo vaščanom Koprive in Brjaj ter drugih okoliških kraških vasi in zaselkov.

Vladka Tucovič Sturman

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (79)

Dimitri Tabaj

Jožef - Pepi Cotič (5)

"Skozi Gradnikovo brigado je šlo več kot 4500 borcev in bork in v njej je za svobodo žrtvovalo življenje prek 700 njenih pripadnikov", piše v knjigi Stanka Petelina *Gradnikova brigada*, v kateri smo našli opis zadnjih dni Ivana Okrogliča, bratranca mojega deda Jožefa Cotiča: ".../ S tem je bila nemškimi oklepnim vozilom in pehoti pot v Hotedršico odprta in po peturnem boju so se morali borci Gradnikove brigade, ki so prodrali že v vas, ob pol treh zjutraj umikati v zelo težavnih okoliščinah. Med napadom je padel le en borec, dva pa sta bila ranjena, toda njihovo število se je med umikom po čistini močno povečalo: brigada je to noč izgubila deset borcev, devet pa jih je bilo ranjenih". Tako avtor knjige Stanko Petelin nadaljuje opis dogodkov, v katerih je bil vpleten bratranec mojega deda Ivan Okroglič: "Med borci, ki jih je treba posebej omeniti zaradi njihove požrtvovalnosti med umikom, sta tudi Ivan Okroglič iz Podgozda pri Ka-

lu in Karlo Boltar, kasnejši bataljonski komandant. Prvi je ostal s težko bredo sam na položaju in jo je kljub temu rešil. Padel je prve dni julija v Koritnici. Karlo Boltar, takratni namestnik četnega komandirja, pa je med prvimi vdrl v Hotedršico, medtem ko je med umikom naprej poslal druge, sam pa je z brzostrelko zadrževal sovražnika". Ime Ivana Okrogliča najdemo na spomeniku padlim v Kalu nad Kanalom in v spominskem parku NOB na Trnovem. Točen datum in kraj smrti nista znana, saj se razni viri ne ujemajo v celoti. Od maja 1945 je bil moj ded poročen z Dorotejo (Doro) Brankovič - mojo babico - iz Jeremitišča pri Štandrežu, ki mu je 21. decembra 1945 rodila prvorojenko Vilmo, mojo mamo, leta 1952 pa še

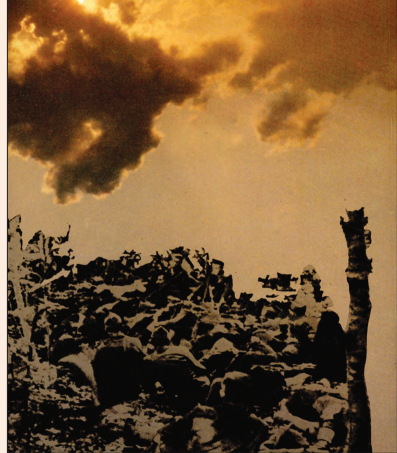
sina Albina. Tudi v družini moje babice Dore je vojna terjala svoj krvni davek v partizanskih vrstah. Študent Leander Gorkič iz Sovodenj, sorodnik moje babice, je bil 15. aprila 1944 hudo ranjen v oboroženem spopadu z okupatorjem. Uspelo mu je pobegniti. Njegovi so ga živega zaidali za neko steno, da bi ga zaščitili pred Nemci in Italijani, a zaradi ran je umrl nekaj dni kasneje. Nemci so sorodnikom požgali hišo v Sovodnjah in dva Leandrova strica odpeljali v koncentracijsko taborišče. Dogodek je opisan v knjigi univ.

Vojna knjižica borca/bolničarja Jožefa Cotiča št. 666663.

15.04.1944 su Nemci u Savodnjama napali studenta Leandra Gorkiča i Njevogana Mozečiča, stari 18 i 20 godina, te 24-godišnjeg Šantina iz Splita. Ovaj je pao, ostala dvojica su bili ranjeni. Gorkiču je uspelo da pobegne, dok su Mozečiča uhvatili. Pred crkvom su ga, uz pomoć fašista, obesili zajedno sa mrtvim Šantinom. Žrtvama su na telo prikacili cedulje sa napisom: "Pucao na Nemce, za nas je partizan". Visili su do idućeg dana do 16 sati. Nemci su spalili i opljačkali kuću broj 52 u Savodnjama, gde su navedene našli, sopstvenika Gorkič

Stanko Petelin GRADNIKOVA BRIGADA

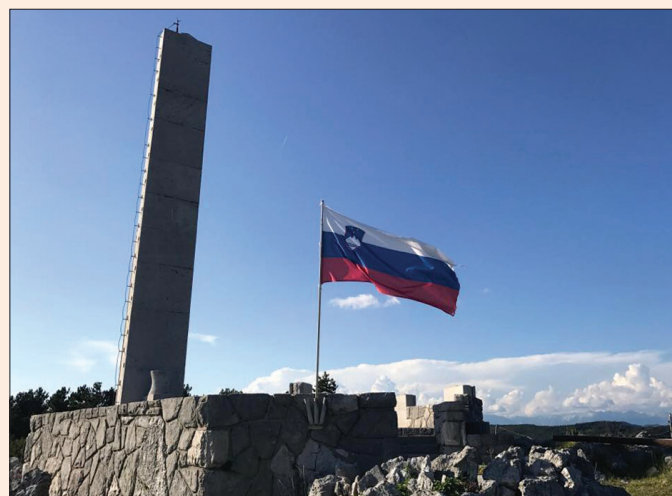
Knjiga Stanka Petelina *Gradnikova brigada*. V tej knjigi smo našli opis zadnjih dni partizana Ivana Okrogliča, bratranca mojega deda.

Ivan Okroglič, bratranec Jožefa Cotiča, v uniformi italijanske vojske, v katero je bil mobiliziran. Padel je kot partizan 3. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade "Ivan Gradnik" junija ali julija 1944. Opis njegovih zaslug v zadrževanju nemške ofenzive smo našli v knjigi Stanka Petelina "Gradnikova brigada".

Grob Leandra Gorkiča v Sovodnjah. Bil je v sorodu z ženo Jožefa Cotiča, Doro Brankovič. Umrl je zaradi ran, dobljenih v oboroženem spopadu z okupatorjem aprila 1944.

Ime padlega borca Gradnikove brigade Ivana Okrogliča najdemo tudi v spominskem parku NOB na Trnovem.

z znamenitim zločinom v ulici Rossetti v Trstu, kot sem pred leti napisal v Primorskem dnevniku. Kot rečeno, je zadeva zelo kompleksna in bom v nadaljevanju podal le nekaj osnovnih podatkov. DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DE- DIŠČINE SLOVENSkih POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

Ljubljana / Predstavitve dveh knjižnih novosti Slovenske matice
Pogovori z nikomer in Slovensko stalno gledališče v Trstu

V lepi dvorani Slovenske matice v Ljubljani je bila na tiskovni konferenci v četrtek, 5. septembra 2019, predstavitev dveh novosti založbe: pesniške zbirke in strokovne monografije. Po pozdravnih besedah je tajnica-urednica založbe dr. Ignacija Fridl Jarč povedala, da je predstavitev pesmi Brane Senegačnika *Pogovori z nikomer* nekaj posebnega, saj doslej Slovenska matica ni še založila svoje zbirke poezij. Zdaj pa so si zamislili zbirko *Mozaike* (ime nosi po pesniški zbirki Gregorja Strniše), ki jo s svojo poezijo uvaja ravno pesnik Senegačnik, izredno uveljavljen avtor. Brane Senegačnik (1966), ki je doktoriral iz klasične filologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in je tu tudi zaposlen, je izdal že šest odmevnih pesniških zbirk. O tej novi knjigi je dejal, da so pesmi v njej v bolj ali manj strogi metrični formi; to je ena izmed oblik pesmi, ki jo sam rad goji. V teh pesmih, ki so po večini nastale v začetku letošnjega leta, je skušal uvести zanj nekaj novih prijemov, elementov v strogi formi s prevladujočim metrumom jambom. Veliko je v tej zbirki sonetov; zaradi "razširitve zvočnih učinkov" je včasih rimo nadomestil z asonanco. Pri tej izbiri je nanj vplival tudi prevajalec Aleš Berger. Tematsko s temi pesmimi v zbirki *Pogovori z nikomer* nadaljuje že načeta razmišljanja, nekaj je tudi antičnih mitoloških motivov, ki so obravnavani neposredno ali po neki likovni interpretaciji. Dodatek k zbirki so pesmi, namenoma nastale kot "nekakšna poetična polemika", nekakšno soočenje s pesniki, mojstri slovenske vezane besede, ki mu pa osebno niso najbližje, "mišljeno v liričnem ključu". Kar se pa tiče naslova *Pogovori z nikomer*, je pesnik obrazložil, da ga

je izbral zato, ker je lirčna poezija zmeraj nastajala v samoti. Ta nihče v naslovu je sicer lahko kdorkoli. Spremno besedo k zbirki je z nam

pa ni kakšnih jezikovnih iger, izkazov nekega privatnega življenja, kar je prisotno v današnji pesniški produkciji ne samo na Slovenskem, ampak na splošno v za-

Trstu. Od prvih nastopov do današnjih dni 1848-2018. Ob avtorici je sedela mag. Mojca Jan Zoran, direktorica Slovenskega gledališkega inštituta, ki je skupaj s Slovensko matico soizdajatelj te monografske publikacije. Naglasila je pomen sodelovanja in skupnega načrtovanja. Za Slovenski gledališki inštitut je izdaja te knjige pomembna, ker opisuje zgodovino slovenskega gledališkega prostora. Dobro je vedno znova govoriti o slovenskem gledališču v Trstu, ker njegova zgodovina ni zgodovina nekega gledališkega dogajanja v zamestju, ampak je zgodovina slovenskega gledališča v svojem bistvu. Bogomila Kravos se s tematikom ukvarja že veliko let. O tem je izšlo že kar nekaj njenih knjig, a vsa-

in živi slovenstvo". Zato upa, da bo ta knjiga spet ozavestila pomen tržaškega gledališča, hkrati pa bo tudi izredno pomembno študijsko gradivo za vse, ki raziskujejo vsako gledališko dejavnost, saj se je Kravosova tega dela lotila res strokovno, raziskovalno od samih začetkov do današnjih dni. Podrobneje je o svojem delu spregovorila tudi avtorica Milica Kravos (1948) slavistka, teatrologinja in raziskovalka, ki je pojasnila, da tega dela ni bilo brez pogovorov s sodelavci. Pri tem je posebej omenila nekdanjo urednico založbe Slovenske matice Katjo Kleindienst, sedanjo Ignacijo Fridl Jarč in seveda direktorico SLOGI Mojco Jan Zoran, ki je bila pobudnica te knjige. Omenila je tudi oba strokovna recenzenta Aleša Gabriča in Blaža Lukana.

Nato je Kravosova podrobneje predstavila svojo študijo, ki se začne s prelomnim letom 1848, ko se je začela krepiti slovenska zavest, k tej krepitvi je pripomogla prav gledališka dejavnost. Avtorica je pri tem omenila Slavjansko društvo in dejstvo, da je bilo za tedanje slovenske igralce značilno to, da niso poznali le slovensko, ampak tudi nemško in italijansko gledališko dogajanje. Do l. 1883 je slovenska gledališka dejavnost bolj fragmentarna, potem pa bolj redna. Leta 1902 se gledališko dogajanje okrepi, ko v Trstu nastajajo narodni domovi (Narodni dom l. 1904) iz potrebe po udejstvovanju in se začnejo pisati dramski teksti, ki pa žal v glavnem niso ohranjeni (razen tistih Jake Štoke) in se ustanovi Dramatično društvo. Med tedanjimi igralci je omenila Antona Verovška, Avgusta Danilovo, Leona Dragutinoviča in Mirka Poliča (ti so bili stalno zaposleni). Takrat je bilo do 25 gledaliških produkcij na sezono! Tudi v času prve svetovne vojne gledališka dejavnost ne zamre, ob nastopu temnih fašističnih sil, v dvajsetih letih prejšnjega stoletja,

se pa precej okrne, v tridesetih letih se razvija le v ilegali. Po vojni, l. 1945, se pa spet obnovi. Iz tega povojnega časa je avtorica omenila Skrbniška in Babiča. Vsi ti so bili, po njenem, odprti ljudje. Tržaško gledališče se je nato v letih krepilo in s predstavami dokazovalo, da je na visoki ravni. V času avtoričine mladosti je bilo to gledališče "okno v svet".

Monografija *Slovensko gledališče v Trstu. Od prvih nastopov do današnjih dni 1848-2018* bralcu odpira celovit pogled na tržaško gledališko dogajanje in na razvoj gledališča na Tržaškem od prvih zametkov do današnjih dni. Vse je seveda podano po strogem kronološkem redu. V delu so objavljeni dragoceni viri in veliko dokumentarnega (javni dokumenti, pisma, časopisni izrezki) ter fotografskega gradiva, ki pripomore k bolj živemu prikazu tržaške slovenske gledališke stvarnosti od tistih daljnih dramskih zametkov do današnjih dni, z vsemi zapleti, razpleti, krizami, vzponi in padci, ki jih je v tem dolgem časovnem obdobju doživelo to gledališče. Vsa- kemu razdelku je pripisan tudi seznam vseh zabeleženih uprizoritev.

Nedvomno je to dragoceno delo, ki bi ga priporočili v branje ne samo tistim, ki se strokovno ukvarjajo z gledališčem, ampak predvsem ljubiteljem oz. obiskovalcem gledališča na Tržaškem. Na ljubljanski predstavitvi so bili navzoči med drugimi režiser Dušan Mlakar, ki je s svojimi režijami nedvomno pripomogel k uspehu marsikaterih predstav SSG Trst, današnji direktor SSG Danijel Malalan, dramaturginja in kustosinja Tea Rogelj iz Slovenskega gledališkega inštituta, teolog in literat dr. p. Edo Kovač, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, slikar in grafik Andrej Jemec pa tudi nekdanja ministrica in minister za kulturo.

Iva Koršič

slovom *Pogovor o tišini in (njeni) pesmi* napisal Alen Širca, ki je poudaril, da Senegačnikova poezija pripada tistemu izročilu, ki sega v antiko in romantiko. Ta vrsta poezije skuša spregovoriti nekaj resničnega, kar navadna govorica

hodnem svetu. Zato ta "lirčna", manjšinska, poezija nagovarja bolj zares. V Senegačnikovih pesmih je Širca nagovorila predvsem "neka zelo duhovna podstata, ki odpira neke globlje plasti človeške subjektivnosti". Ta nekdo, ta nihče govori tudi o tem, da ga razumsko ne moremo določiti, kdo točno je. To pa je zelo pomembno za nas, ki danes živimo samo na površini, na kateri včasih zavestno hoče ostati tudi današnja poezija. V tem smislu, je dejal Širca, ima Senegačnikova poezija neko poslanstvo, da se bralec zazre tudi v globino. Nekaj svojih pesmi je na predstavitvi prebral sam avtor.

ne more posredovati. V moderni poeziji tega ni več. Senegačnikova zgoščena pesem je tudi neki pogovor, dialog "človeka s samim seboj v samoti ali dialog z neko transcendenco, z Bogom". Take vrste poezija je danes postala popolnoma marginalna, je zatrdil Širca. Danes govorimo o nekih "narativizacijah". V Senegačnikovi pe-

ta Kot je povedala urednica založbe, bodo to Senegačnikovo zbirko pesmi prevedli v nemščino; s prevodom naj bi se Slovenska matica predstavila na Frankfurtskem sejmu. Za Senegačnikovo poezijo je svoj prostor dobila nevezana beseda, in sicer monografsko delo Milice Kravos *Slovensko gledališče v*

Spletna peticija
Za boljše spoznavanje del Borisa Pahorja med gimnazijci

Pobudniki spletne peticije za uvrstitev Borisa Pahorja in njegovega dela med obvezne avtorje učnega načrta slovensčine za četrti letnik gimnazij in srednjih šol v Sloveniji smo v preteklih dneh zaključili z zbiranjem podpisov. V naslednjih dneh jih bomo predali Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. Hvaležnost želimo izraziti ne le podpisnikom in podpisnicam, ki so se odzvali na našo pobudo, ampak tudi vsem medijem, ki so o peticiji poročali. V dobrih dveh tednih smo zbrali več kot petsto podpisov iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Nekateri podpisniki in podpisnice so se odločili, da na spletni strani

navedejo razloge za svoj podpis. Predvsem želimo poudariti, da je med podpornicami in podporniki kar nekaj univerzitetnih predavateljev, pedagogov, pisateljev, glasbenikov, zgodovinarjev, politikov, novinarjev, družbenih in kulturnih delavcev, raziskovalcev itd. Kot pomembno štejeemo dejstvo, da so porazdeljeni med predstavnike obeh spolov, vseh starosti in raznih geografskih provenienc. Naša pobuda ni hotela in noče biti prisilno uvajanje primorskih avtorjev v osrednjo Slovenijo, kot je bilo nekajkrat pripomnjeno, ampak predvsem oddolžitev velikemu piscu in Slovencu, ki je ime Slovenije, še preden bi ga ta priznala, s svojim pričevanjem o

strahotah totalitarizmov ponesel v Evropo in svet. Prepričani smo, da bo v prihodnje prisotnost Borisa Pahorja

in njegovega dela v obveznem delu učnega načrta za četrti letnik gimnazij in srednjih šol v Sloveniji med šolsko populacijo pripomogla ne le h grajenju slovenske narodne zavesti, ampak tudi občečloveških vrednot, na katerih temelji današnja Evropska unija in o katerih pričuje Boris Pahor s svojim življenjem in delom. Sestavljalcem posodobljenega učnega načrta za slovensčino želimo uspešno delo, sestavljalcem beril pa polagamo na srce, da bi v prihodnosti odlomek iz Pahorjevega dela res nikoli ne umanjkal.

Primož Sturman, prof.,
dr. David Bandelj, prof.,
Nejc Rožman Ivančič, prof.

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

69

Emil Komel in komelovci

Letošnje poletje je bilo pa res radodarno s priznanji, ki so jih za svoje umetniško delo prejeli moji znanci in prijatelji. Najprej je Špela Pahor, etnologinja, zbiralka življenjskih zgodb in bibliotekarka iz Pirana, ki dela v izolski knjižnici in piše tudi za Novi glas, prejela zlati kamišibaj na 7. slovenskem festivalu kamišibaja v Štanjelu. Pesnica Alenka Jovanovski je v Celju prejela Veronikino nagrado, mešanemu mladinskemu pevskemu zboru Emil Komel iz Gorice pa je pod vodstvom Davida Bandlja nadvse uspelo v Arezzu. Koliko tem za Jezikovnice ob vsem naštetem! O kamišibaju, kamišibajkarjih in kamišibajskem gledališču sem že pisala, čeprav ne v Jezikovnici, o priimkih, ki se končajo na -i kot Dostojevski in kakršen je Jovanovski, tudi. Enako velja za stvarno lastno poimenovanje zbora, ki bi po pravilih slovenskega pravopisa moralo imeti ime v roditeljsku, torej zbor Emila Komela, ne zbor Emil Komel, vendar se tega marsikje ne držijo niti v Sloveniji: na Ptujcu npr. je Glasbena šola Karol Pahor, ne Karola Pahorja. Častna pravilna izjava v Ljubljani je npr. Glasbena šola Franca Šturma. Tokrat se bom osredinila na poimenovanje, ki sem ga ob zborovski nagradi zasledila v medijih, namreč: komelovci. Kako naj člane zbora in njihovega zborovodjo pravilno pravopisno poimenujemo, komelovci ali Komelovci? Oglejmo si najprej nekaj podobnih primerov. Iz politične zgodovine so vam gotovo znani izrazi kot trockist, vidalijavec, titovec ali toistoiz in stalinist. Ta poimenovanja so vsa izpeljana iz osebnih lastnih imen, ki so v naštetih primerih priimki (Trocki, Vidali, Stalin) oz. skrivno/partizansko ime (Tito), pomenijo pa pripadnike oz. privržence naštetih političnih osebnosti. Če pobrskamo po Pravilih

Slovenskega pravopisa 2001, naletimo pri členu 136 v poglavju Male črke pri določitih in poimenovanjih bitij še na več takih izrazov, ki so "poimenovanja za pripadnike gibanj, nazorov, ver, listov, društev, strank, redov, podjetij ipd." Našteti primeri, tvorjeni iz osebnih lastnih imen, so: marksist, tomšičev, nobelovec, sicer pa Pravopis navaja še primere za pripadnika gibanj (ilirec), nazorov (dekabrist), ver (kristjan, jud), listov (vajevec, perspektivovec), društev in strank (zeleni), redov (franciškan) in podjetij (novolesovec).

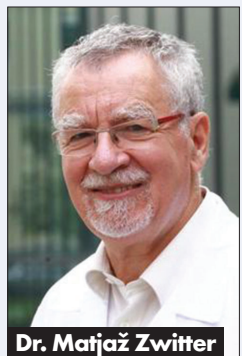
Skupno vsem naštetim je, da se pišejo z malo začetnico, ne pa z veliko, čeprav je večina tvorjena iz lastnih imen, tudi stvarnih lastnih (npr. novolesovec je zaposleni v podjetju Novoles), vendar to še ne pomeni, da so ta poimenovanja tudi že lastna ime na sama po sebi (da se jih torej piše z veliko začetnico). Oddaljimo se nekoliko od poimenovanj za pripadnike političnih gibanj in se spet približajmo umetnosti. Spomnimo se na izraz cankarjanec, ki je prav tako tvorjen iz priimka Cankar, pomeni posnemovalca Cankarja oz. njegovega sloga, hkrati pa ni lastno ime, za katero je sicer rezervirana velika začetnica. In prav tako je s komelovci. Člani zbora, ki se imenuje po Emilu Komelu, in njihov zborovodja so komelovci, ne pa Komelovci. Mala začetnica pri zapisu njihovega poimenovanja prav nič ne zmanjša veličine njihovega nagrade, ki je posledica truda, prizadevnosti in nadarjenosti. Čestitke vsem tudi v mojem imenu!

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Kratke

DSI v novo sezono

Društvo slovenskih izobražencev, ki je pravkar uspešno speljalo 54. Drago, začnja novo sezono ponedeljkovih večerov. Prihodnji ponedeljek, **23. septembra**, bo prvi gost društva zdravnik-onkolog ter profesor medicinske etike dr. Matjaž Zwitter, avtor knjig *Pogovori o zdravniški etiki* (Mladinska knjiga, 2018) in *Pogovarjamo se o evtanaziji*, ki je pravkar izšla pri Slovenski matici. Začetek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani. Naslednji večer **30. septembra** bo v okviru Socialnega tedna 2019 in bo potekal v sodelovanju z revijo Mladika o temi *Naši mladi med slovensko in globalno identiteto*. Pri pogovoru bodo sodelovali pravnik in sociolog prof. dr. Dejan Valentiničič, raziskovalka Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu socialna psihologinja Norina Bogatec in člani uredništva Mladike.

Dr. Matjaž Zwitter

Občinska svetnika Valentina Repini in Igor Švab sta srečala župana Roberta Dipiazza

Občinska svetnika nadaljujeta institucionalna srečanja z županom. Tokrat sta mu predstavila še nekaj odprtih vprašanj, ki zadevajo območje in slovensko narodno skupnost. Župan je potrdil, da se končuje prepis lastništva openskega strelišča in da bo kmalu sledila pogodba o predaji ključev, kot je bilo že najavljeno na juljski novinarski konferenci. Potrjeno je bilo tudi, da so bila oddana dela za dokončanje obnove šole Stefan in Zoisa na Trgu Canestrini, ki naj bi trajalo približno eno leto. Beseda je tekla tudi o postavitvi spominske table Žigi Zoisu na ulici Procureria. Tablo naj bi odkrili 10. novembra, na dan obletnice njegove smrti in ob svetovnem dnevu znanosti za mir in razvoj. Prav tako sta se občinska svetnika z županom pogovorila o imenovanju zelenice pri Bošketu po Marici Nadlišek Bartol. Projekt je sicer že odobrila prejšnja občinska uprava, žal pa ni še uresničen. Glede obiska predsednika komisije za javna dela Babudra in pristojne odbornice Lodijeve o preureditvi območja pred bazovsko cervkijo in spomenikom sta Igor Švab in Valentina Repini pozvala župana, naj posreduje pri uradih, da se to območje končno uredi s postavitvijo dodatnih košev za smeti pred spomenikom in cvetličnih korit pred cervkijo ter s tablo, ki opozarja, da gre za spominsko območje. O vprašanju slovenskih jasli in zaprtih šolskih poslopj se bosta občinska svetnika ponovno pogovorila z županom po srečanju, ki ga bosta imela s predsednikoma krovnih organizacij in generalnim konzulom Republike Slovenije.

Z žalne seje za Sašo Martelanca

"Bil je tenkočuten prijatelj!"

Naj se še enkrat spomnimo na nepozabnega Sašo Martelanca, ki se je s tega sveta poslovil 9. avgusta. Na žalni seji, ki je bila 19. avgusta 2019, v Peterlinovi dvorani v Trstu, je pokojniku tople misli namenila tudi prof. Lučka Susič. Njen govor objavlamo v celoti.

Zelo rada bi govorila o Saši Martelanču neosebno, nepričadeto, iz objektivne daljave, kar pa bo težko... Saša je del mojega življenja, oziroma - bolje rečeno - mojih spominov že iz otroških let. Spoznala sem ga, še deklica, in letih Škrjančka oz. na večerjah starega gospoda Senčarja, ko je s svojo nepogrešljivo harmoniko razveseljeval zbrano družino. Tudi na predstavah na Repentabru je imel pogosto harmoniko v rokah, na radiju je bil t. i. "rumorist" iger Radijskega odra, zato sem ga dolgo povezovala predvsem z glasbo. Vedno pogosteje pa sem od očeta, profesorja Peterlina, ki je njegove sposobnosti opazil že v šolskih klopek, slišala govoriti o njem kot o izredno inteligentnem in razgledanem mladeniču. Tudi Saša je očitno v Peterlinu našel svojega mentorja, postal je eden njegovih najtesnejših sodelavcev, trdno prepričan o vrednosti prosvetnega dela za uveljavljanje slovenstva, demokratije in katoliških vrednot. Iz tega prepričanja je skupaj z mnogimi višješolci in akademiki pomagal ustanoviti Slovenski kulturni klub in postal leta 1957 njegov drugi predsednik (prvi je bil Drago Štoka) in dolgo eden od njegovih stebrov. Slovenski kulturni klub je bil prava kovnica mladih demokratičnih intelektualcev, ki so se tedensko sestajali na kulturnih, informativnih, debatnih in družabnih večerih. Med

temi naj omenimo tistega, ki je bil Saša še posebno pri srcu: praznik samostojne Slovenije. V tistih časih, ko se o kakšni samostojni in demokratični Sloveniji sploh ni smelo govoriti, so v Klubu vsako leto 29. oktobra proslavili obletnico prve - in pred osamosvojitvijo edine - proglasitve samostojne Slovenije (to je bilo leta 1918, ob razpadu Avstro-Ogrske). Poleti pa so klubovci hodili na oddih v Ukve v Kanalski dolini in tam pletli vezi z domačini in s koroškimi rojaki, z njimi debatirali in načrtovali skupne pobude, ki so jih potem med sezono uresničevali. Mislim, da se je Saša bolj kot vsi drugi navezal na Ukve, saj je tja zahajal še dolgo, ko so bila omenjena letovanja le še spomin. Ko se je moja generacija ob vstopu na višjo smela vključiti v Klub, je že nastala precejšnja razlika med nami in njimi, ustanovitelji. Med sezono so bili Saša Martelanč, Drago Štoka, Saša Rudolf, Diomira Fabjan že naši predavatelji. Na prvih letovanjih v Ukvah pa smo se - še nezreli najstniki - bolj zanimali za njihove ljubezni kot za kulturne, zgodovinske in sociološke razprave, ki so nam jih oni in prof. Peterlin nevsiljivo ponujali tudi tam. Najbolj občudovan od vseh je bil Saša Martelanč, tudi zato, ker je bil avtor tako imenovane "klubovske himne" (Vse stvari na svetu red pokonc' drži), ki smo jo glasno in navdušeno prepevali od Ukev pa do Naborjeta, Ovčje vasi in Žabnic in s tem vznemirjali tamkajšnje karabinjerje. Šele nekaj let kasneje, ko se je Saša zaročil z mojo prijateljico in soletnico Majjo, so vsaj delno padle anagrafske pregrade in

sem si celo upala govoriti z njim. S časom je odnos postal bolj domač, moja pamet pa toliko bolj zrela, da sem ga začela ceniti na čisto drugačen način. Končno sem opazila, kako izjemna osebnost je to.

Drago Štoka: Moj svet med Krasom in morjem

Pred nedavnim je Celovška Mohorjeva družba izdala novo avtobiografsko delo dr. Drago Štoka, vidnega pripadnika naših tržaških rojakov, z naslovom *Moj svet med Krasom in morjem*, s posvetilom "*Hčerki Alenki in sestri Boženki ob njihovem življenjskem jubileju*". Podobno kot v nekaterih prejšnjih delih pravi avtor, "*da prihaja za človeka čas obračuna*", ko se ozirajo nazaj na prehojeno pot, od otroštva naprej preko zrelih let pa do jeseni življenja. V uvodnih poglavjih knjige se avtor v mislih vrača nazaj v otroštvo, v svojo *Dlanjo vas* pri Kontovelu nad Trstom, na samem kraškem robu, s čudovitim pogledom na Tržaški zaliv, daleč doli skoraj do Benetk. V misli se mu vrača idila življenja njegovega kraja in njegovih ljudi, vključno staršev, ki so se s trdim delom spopadali z borno kraško zemljo, ki so jo morali najprej očistiti kamenja, ga zložiti v oporne zidove in si urediti svoje skromne *pašne* (terase), ki se s kraške planote spuščajo vse do morske obale. Komu je pri tem uspelo najti kak zaslužek tudi v Trstu, predvsem v pristanišču in železarni. Drugi so spet svojo skromno kmečko ekonomijo dopolnjevali z ribolovom, gospodinje pa so k temu dodale še svoj prihodek, ki so ga zaslužile s prodajo presežkov poljščin, vrtnin in cvetja na *Ponterošu*, to je na mestni tržnici ob

Rusem mostu. Ni manjkalo spominov tudi na prijetne dogodke v vasi, kot so bili bendama (trgajtev), *šagre* (vaške veselice), obhajila, birme, procesije pa prijetno modrovanje sosedov ob večernih urah na *borjaču*, velikem dvorišču sredi vasi. Pri tem se ni mogel ogniti niti vsakršnim uniformam, ki so v njegovem otroštvu korakale po vasi, od fašističnih, ki so vas nasilno preimenovali v Santo Stefano, prek esesovskih, pa ameriških in nato še partizanskih, ki so spočetka prinesle veliko veselje v vas, a z njim hkrati klico zla, ki je globoko razklala slovenski narod in ga še danes razdvaja. Avtor se je na kratko sprehodil tudi skozi šolska leta, ko ga je življenje zaneslo iz domače vasi na slovensko klasično gimnazijo, najprej v Gorici in nato v Trstu, ter na koncu še na tržaško pravno fakulteto, pa skozi svoje pestro življenje, tako v poklicnem delu kot tudi na družbeni sceni v Italiji, na Koroškem, v zdomstvu in matični domovini, ki jo je na svojih planinskih in službenih poteh prehodil in prevozil po dolgem in počez. Pri tem ni mogel mimo globokih človeških vezi, ki jih je stkal z mnogimi življenjskimi sopotniki, od katerih jih je nekaj tudi poimensko naštel ter jih je, že samo teh, za eno polno stran. Knjiga ni mogla tudi mimo tra-

gedije v družini, ko mu je v svojih najlepših letih umrla soproga. In tudi ne mimo počasnega, a bolečega izumiranja slovenstva v zamejstvu in tudi v domovini, ki ga žalosti, a mu ne jemlje

volje in poguma, da bi se ne boril za njegovo ohranitev. Življenjsko pripoved preveča namreč velika ljubezen do vsega slovenskega: jezika, zemlje in države, pa še do morja in gora zraven. Zaznamovan s krščanskim etosom, pristopa k ljudem in dogodkom z zaupanjem, spoštljivostjo in ljubeznijo. V knjigi ni mogel niti mimo svečanil trenutkov, ko je 11. 3. 2016 prejel na gradu v Slovenski Bistrici prvo Pučnikovo priznanje "za

prispevek k razvoju demokracije v Sloveniji" in potem še 26. 4. 2016, iz rok predsednika Slovenije Boruta Pahorja, priznanje "za neomajno prizadevnost pri delu za dobrobit zamejskih Slovencev v Italiji ter za krepitev njihove narodne in jezikovne zavesti".

Svoje popotovanje po prehojeni življenjski poti je končal z nenavadno, a globoko občuteno osebnoizpovedno molitvijo, in sicer: "*Ti, ki si mi bil blizu, ob meni in v meni, tudi v trdih časih negotovosti, skeepse, hudih ran in stisk... Ti, ki si se od mene oddaljil, ali pa jaz od Tebe, ko me je kot vihar zaneslo življenje v javnost... Ti, h kateremu sem se obračal v zrelem obdobju svojega življenja, ko sem bil boje s samim seboj, v vrtincu misli, čustev in dejanj, z veseljem in žalostjo, z umirjenostjo in vzkipljivostjo, in čutil, da si mi blizu, čeprav molčeč in v meni neodumljivi skrivnosti... Hvala Ti za vse to!... Hvala za veselje, mnogotere radosti, ki so mi bile dane, in hvala za žalost, ki mi je bila tudi dana... Hvala Ti za boleče padce, ki jih je bilo mnogo v osebnem življenju, in hvala Ti za radostne dvige, ko si mi pomagal spet pokončno na noge... Hvala ti za dar ljubezni, ki mi je bila dana v uteho in spodbudo v nemirnih trenutkih mojega življenja. Hvala ti za ljubezen do ljudi, ki so mi bili blizu... Hvala Ti za dar svobodnega duha, ki je v meni vedno živo plamtel, in hvala Ti za življenjske vrednote, ki so bile živo v meni... Hvala Ti za ljubezen do materine govornice, do mojega rodu in jezika, do moje zemlje in človeka na njej. Hvala Ti za vse to, moj Stvarnik".*

Milan Gregorič

refiniranim smislom za humor. Če je bil on zraven, je bila takoj zagotovljena uspešnost kateregakoli družjenja. Z njim si se lahko pogovarjal ure in ure, pa mu nikoli ni zmanjkalo argumentov, anekdot, spominskih pričevanj (imel je odlične spomine), lahko je prehajal od resnih razprav na drobne duhovitosti.

Na osebni ravni so ga odlikovale prijaznost, občutljivost, pozornost do sočloveka. Že od mladih let je bil naravno fin in gosposki - a nikoli in do nikogar ni deloval "zviška", obratno, bil je pozoren tudi do "malega človeka". Bil je tenkočuten prijatelj (znan ti je prisluhni, najti v tebi nekaj, kar je vredno pohvale, in ti to tudi povedati. Lepo, utemeljeno, da si mu kar verjel! Intuitivno je znanl, kaj bi ti osebno v tistem trenutku najraje slišal. Še zdaj se spominjam, kako mi je pred več kot tridesetimi leti dobro delo, ko je izrazil odobravanje, da "obujam k življenju Slovenski kulturni klub, kot bi gojila majhno rastlinico in jo vztrajno zalivala". Tako je znal stvari povedati on. Pač "kot bi rožice sadil". Z izbranimi besedami, originalnimi metaforami, v krasni

slovenščini. In ne samo govoriti, tudi pisati.

Na začetku sem rekla, da sem ga vedno povezovala z glasbo. To ni popolnoma res. Zelo zgodaj sem spoznala tudi njegovo besedno ustvarjalnost, ko sem poslušala njegove radijske igre, tako za otroke kot za odrasle. Bile so ganljive, prisrčne, dostikrat tudi posejane z majhnimi duhovitostmi. Mislim, da je velika škoda, da niso bile nikoli objavljene. Posebno so mi ostale v spominu njegove Miklavževе igre. Moram priznati, da sem se nehote (in tudi hote) zgledovala po njim, ko sem jih sama začela pisati. Eno njegovo sem pred davnimi leti tudi uprizorila na odru, pa sem morala kar sama dodati konec, ker nisem mogla nikjer, niti pri njem, stakniti celotnega teksta. Na srečo so pri Drobniški Mohorjevi družbi v štirih grobnih knjigah izšle njegove črtice. Pri Radijskem odru sem za našo tržaško radijsko postajo ob Sašiji osemdesetletnici pripravila izbor odlomkov iz njih. Takrat, ko sem se vanje pošteno poglobila, sem še dodobra spoznala, kako odlični pisatelj je. Situacije, občutke, razpoloženja, okolje in dogodke pričara bralec s tako večino, kot jo ima lahko samo nekdo, ki pozna do potankosti slovenski jezik, ima pa tudi tako občutljiv posluš zanj, da zna izbrati izraze in metafore, ki na nov, svež način prikažejo prav to, kar je hotel izpostaviti. Druga odlika je toplota čustev, ki veje iz opisov prikazanih ljudi, kot bi prizanesljiva ljubča roka narisala tiste preproste, včasih robate junake razritih obrazov in okornih rok, a velikega srca. Izreden je tudi v kritičnem in večkrat duhovitem ali rahlo ironičnem pristopu k sebi in dogajanju v širši slovenski oziroma zamejski stvarnosti. Pa še ena odlika je v teh črticah: v njih se odraža tudi zgodovinska in socialna slika našega prostora v obdobju med drugo svetovno vojno in po njej, kar jim daje še poseben pečat in pomen. Iz vseh teh razlogov bi bile njegove črtice - o tem sem prepričana - lahko prav primerno čtivo za dijake naših zamejskih šol. Prav nazadnje pa še to: Martelanca nihče ne omenja kot pesnika. Vendar pa so nekatera besedila, ki jih je napisal za narodno-zabavno uglasbitev, vse prej kot banalna. Tisti, ki jo pozna, naj se le spomni na Melodijo zelenih dni. Po moje je to besedilo poezija, pa naj reče kdo, kar hoče!

poplemenitil družbo. Njegovo odsotnost iz zdravstvenih razlogov smo v zadnjem času boleče občutili. Vendar smo vedeli, da nas doma spremlja, in lahko smo si predstavljali, kaj bi z izredno ubranim nastopom pripomnil in debati: lahko smo bili gotovi, da so njegove izbrane besede vedno zrcalile velik smisel za Resnico, za demokracijo, za Pravico. Naj dodam, da ni bil nikoli pridigarski, bil je briljanten sogovornik, razgledan, obziren, z

22. GLEDALIŠKI VRTILJAK Pogovor / Lučka Susič

Za vzgojo, jezik in družino

Konec meseca, točneje v nedeljo, 29. septembra, se bo začela nova sezona 22. Gledališkega vrtiljaka, ki ga prireja Slovenska prosveta in Radijski oder za otroke iz vrtca in osnovne šole v Marinijskem domu pri Sv. Ivanu. Duša te pobude je od vsega začetka Lučka Susič, s katero smo imeli krajši pogovor.

Na vrsti je že 22. izvedba Gledališkega vrtiljaka. Je v teh letih menjal pristop k organizaciji?

Ja, precej, saj so se časi hitro spremenili. Ta abonmajski program za otroke smo začeli pred 22 leti, ko nam je pokojni Emil Aberšek svetoval, da bi lahko v Trstu prirejali gledališče za otroke. Veliko sem bila v stiku z njim in večkrat nam je svetoval pri izbiri primernih iger. Časi se pa spreminjajo in z njimi tudi gledališke skupine. Z nekaterimi smo v začetku sodelovali, potem so se prenovile in z novimi člani se nisimo več ujeli. Vsi namreč ne razumejo našega "sveta" oz. naše narodne skupnosti v Italiji. Tako sem začela sama iskati in gojiti stike z novimi gledališkimi skupinami, tudi manjšimi. Te so tudi profesionalne, a imajo manj zahtev kot velike, ki včasih pretiravajo. Treba je namreč držati vedno pod nadzorom tudi finančno plat.

Imate kakšno finančno podporo?

Zahvaliti se moramo Avtonomni deželi FJK, Uradu Vlade RS za Slovence in Zamejstvu in po svetu ter Združeni kraški banki, ki nam vedno prispevajo na pomoč. Seveda za službo ni in tudi ne delamo za to. Z vstopnicami oz. abonmaji ter prispevki krijemo stroške sezone.

Cilj je torej ...

Vzgoja naše mladine, seveda, slovenski jezik, kultura in razvijanje fantazije. To so pojmi in vrednote, ki so iz leta v leto pomembnejši. Otroci so itak vsak dan pod italijanskim vplivom. Vedno več je otrok iz italijanskih družin v našiholah

in okolju, otroci gledajo televizijske programe v italijanščini itd. V bistvu poudarjamo vzgojno in čustveni trenutek ter čist jezik, zato smo tudi zelo pazljivi, da niso predstave v narečju. V igracijah je vedno neka nevsiljiva vzgojna nota, ki na nekaj opozori, npr. na ekološki problem, prijateljstvo, bulizem ipd.

Predstave niso v sklopu šole, ampak ob nedeljah. To je dodatna težava pri organizaciji, drži?

Gotovo ni enako kot gledališče v sklopu rednega pouka. V našem primeru ni tako enostavno delati reklamo, treba je dosti bolj promovirati sezono. Ne nazadnje so tudi drugi dejavniki, ki vplivajo na prisotnost, kot so npr. druge družinske obveznosti, vreme, parkirišče itd. Paziti moramo tudi, da se predstava ne "križa" s kakšnim pomembnim dogodkom na Tržaškem.

Torej je odziv v letih ostal odlično?

Ja, absolutno. Imamo vedno dobro obiskane predstave, zato imamo v istem dnevu dve ponovitvi. Prva predstava se začne ob 16. uri, ponovitev pa ob 17.30. To je namreč družinski abonma, zato so na predstavah tudi starši ali nonoti. Otroci se res zabavajo in veliko naučijo, kar je staršem posebno pri srcu, saj to opažajo, nam povejo in se nam zahvalijo.

Katero učinke ima družinski abonma?

Smisel je prav ta, da so starši ali nonoti prisotni z otrokom. Na ta način lahko otrokom kaj obrazložijo, doma se otroci lahko pogovarjajo o predstavi in starši lahko sprašujejo, kaj

jim je bilo všeč in kaj ne, in opažajo, kako otrok reagira. Gledališče v sklopu šole je tudi konstruktivno, toda ima drugačen pristop, saj starši ne vedo, kaj so otroci videli, in se zato vse konča v dvorani. Mi nudimo v bistvu priložnost, da gre družina skupaj na predstavo in da nastane neka družinska povezava. To najbolj pod-

piramo, zato imamo tudi ugodne cene za številnejše družine. Tako prvi otrok plača abonma 35 evrov, drugi otrok ali spremljevalec 25 in od tretjega družinskega člana naprej samo 1 evro. Možno bo kupiti tudi posamezne vstopnice (5 evrov za otroke in 8 evrov za odrasle).

Katera gledališča boste imeli v gosteh oz. katere predstave so na programu?

Na programu je sedem predstav. Začeli bomo 29. septembra z našo produkcijo, in sicer z izvirnim muzikalom Zvezde pomladi, ki smo ga letos pripravili pri družini Vesela pomlad in Finžgarjev dom. V nedeljo, 20. oktobra, bomo imeli v gosteh Gledališče iz de-

snega žepka s svežo, komaj pripravljeno predstavo Palček Nos. Za tretjo predstavo (17. novembra) bodo poskrbeli dolgoletni prijatelji iz gledališča Ku-Kuc z igrac Škratka Sladka in lov na zaklad. To je imenitna skupina, ki mi jo je svetoval Emil Aberšek. Moram povedati, da sem bila v začetku skeptična, saj so iz Prekmurja in sem se bala zaradi jezika. Izkazali pa so se na najboljšan način! Čist jezik, zabavne predstave in vsakoletna nova

produkcija. Kot vsako leto bomo v začetku decembra imeli predstavo ob sv. Miklavžu, letos bo to v nedeljo, 8. decembra. Po predstavi Žabec pozimi gledališča Fru-fru bo tradicionalni prihod in srečanje s sv. Miklavžem. V novem letu bomo zopet začeli v nedeljo, 19. januarja, z igranci Gledališča Unikat, ki bodo stopili na oder s predstavo Jaka in sraka, ter v nedeljo, 16. februarja, s klasično pravljico Janko in Metka v izvedbi Družinskega gledališča Kolenc. Sezono bomo končali z lastno produkcijo, ki jo že pripravljamo, in sicer s predstavo Radijskega odra (oz. Slovenskega odra), Pika Nogavička. To igro smo že uprizorili pred desetimi leti, potem pa dosti let nisem dohela nobene deklice, ki bi bila primerna za glavno vlogo, saj Pika Nogavička mora biti živahna in prav nič sramežljiva.

Še kaj?

Tudi letos bo predstave vsakokrat poživila kratka animacija članov Š. C. Melanie Klein, prav tako razpisujemo tudi to sezono likovni natečaj za domišljjsko risbo z naslovom Moj najljubši gledališki junak. Ob zadnji predstavi bodo risbe razstavljene in najboljše tudi nagrajene.

MC

Obvestilo

NSK obvešča, da bodo od 2. septembra oddelki odprti po naslednjem urniku: NSK - ponedeljek - petek 10.00 - 18.00; Oddelek za mlade bralce: ponedeljek in petek: 9.00-14.00, torek in četrtek: 12.00-18.00, sredo: 9.00-17.00; Odsek za zgodovino in etnografijo: obisk po predhodnem dogovoru. **Gledališki vrtiljak** (7 otroških

gledaliških predstav) se bo prvič zavrtel v nedeljo, 29. septembra. Slovenska prosveta in Radijski oder sporočata, da si lahko priskrbite abonmaje od ponedeljka do petka od 9. do 16. ure na sedežu Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3) ali po tel. 040 370846. Prva predstava bo domači muzikal Zvezde pomladi. Vabljeni!

KRIŽ Boleča izguba

Zbogom, Katja!

V četrtek, 12. septembra 2019, se nas je veliko zbralo v Križu, da bi se zadnjič poslovili od Katjuše Tretjak, ki je prerano umrla. Katjuša, tako so jo klicali domači, je bila za nas, ki smo z njo prijateljevali, preprosto Katja. Rojena je bila v Križu leta 1956, obiskovala je slovenske šole. Kot sta nam povedala po pogrebu mož Mauro Kosmina in sestra Norma z družino, je hotela biti pokopana v Križu, sama si je želela tudi pogrebno mašo v domači cerkvi. Katjo smo spoznali v študentskih letih v Trstu, konec sedemdesetih let minulega stoletja, takrat je veliko pisala za Primorski dnevnik, predvsem pa se radoživo zanimala za našo stvarnost. Kasneje se je poročila z Mauirom, živila je v Trstu, njen mož še danes soupravlja znano drogerijo Tosso v samem osrčju Trsta. Pred žaro v kapelici poleg cerkve v Križu se je vila dolga vrsta sorodnikov, sovaščanov, prijateljev in znancev, tudi v cerkev nas je šlo veliko. Med peto mašo je župnik g. Janko Hajšek izrek misel, da je svet, v katerem živimo, premalo, saj je minljiv, vse nas čaka večnost.

Žaro pokojne Katje smo pospremili do groba na kriškem pokopališču, ki je ena najlepših "Božjih njiv", kar jih je pri nas; naši predniki, kriški ljudje, so imeli občutek za svojo minljivost in obenem večnost. Katja bo odslej počivala v zemlji in na kraju, ki je odprt proti ljubljenski morju in večnosti. Možu Mauru, sestri Normi in vsem ostalim sorodnikom in prijateljem naj gre naše občutno sožalje, Katja pa naj počiva v miru in večna Luč naj ji sveti!

...

Katja je bila posebna, prazprav zame, ko smo bili še mladi, pravi izraz slovenske lepote, s svo-

jimi košatimi, lahnimi zlatimi lasmi in obenem enigmatiskim nasmehom. Njen pogled, sinje- ok, ti je zrl prijazno, vedro, a nekam v globino, v to, kar si, in še dlje. Spoznali smo se na univerzi in na uredništvu Primorskega dnevnika, v Sobi 150 študentskega doma, skupaj z Jurijem (Paljkom), Markotom (Marinčičem), Suzi (Pertot), Tatjano (Černivec) in še drugimi. Nekateri od teh smo jo prišli tudi zadnjič pozdravit v domači Križu.

Na moji prvi časnarski praksi v ulici Montecchi, ko so nam bili bodreče ob strani Duško (Kalc), Tom (Marc), Ani (Pertot) in še kdo, je ona že bila bolj "noter" v poklicu. A ne dovolj, saj ni ostala v novinarstvu, čeprav je bila za to poklicana. Preveč nelagodna, presvobodna za tiste čase, in mislim, tudi za današnje.

Spominjam se svojega "krsta". Duško mi je naročil članek o mlinskem tedenskem sejmju in odšli smo na teren z dvajsetico v družbi s Katjušo in Jurijem. Rad bi spet videl tisto svojo prvo objavljeno reportažo, ki sta jo potem, v uredništvu, požlahtnili tudi njena sočna skladnja in barvitost.

/str. 15

Slofest 2019

Bogata pahljača raznolikih dogodkov

V ponedeljek, 7. septembra, je v prostorih palače Gopcevich v Trstu potekala tiskovna konferenca letošnjega festivala Slofest. Predsednica Zveze kulturnih društev Živka Persi je, ob prisotnosti odbornika za kulturo Občine Trst Giorgia Rossija, predstavila glavne točke letošnjega bogatega programa ter poudarila, da dogodki hočejo biti most med skupnostmi in kulturami, ki živijo v tržaškem mestu. ZSKD je glavni pobudnik, letos pa je pristopilo k pobudi kar 50 partnerjev, med katerimi je tudi slovensko podjetje Krka, kar dokazuje, da Slofest začinja imeti širši odmev, je z veseljem izjavila predsednica. Letošnja barva informativnega materiala in dogodka nasploh je modro zelena, kar ni naključje, saj naj bi simbolizirala vode, ki povezujejo

Slovence v Italiji, in sicer tržaško morje, Sočo in Nadižo. Dogodki bodo potekali od petka, 20., do

Foto MC

nedelje, 22. septembra, v središču Trsta, in sicer na Borznem trgu. Tudi letos bodo v ospredju literatura, glasba, gledališče,

manjšinske skupnosti, Evropa, šole, mladi, mediji in še marsikaj. V petek zjutraj se bo festival začel s programom za šole in mlade. Naj omenimo, da bo popoldne zelo zanimivo predavanje z naslovom Raznolikost kot vrednota Evrope. V Evropi je veliko manjšinskih narodnih skupnosti. O stanju teh skupnosti, h katerim spadamo tudi mi,

v Flensburgu, Tove H. Malloy. Novinar in politolog Bojan Brezigar bo vodil srečanje, ki bo v angleščini. Poskrbljeno bo simultano tolmačenje v slovensčino in italijanščino. Na slovesnem odprtju ob 21. uri bo na vrsti pripoved v verzih z živo domačo pesmijo, za kar bodo poskrbeli avtor Marko Kravos in nastopajoči Nikla Petruška Panizon, Sergio Pancaldi in ŽepZ Barkovlje. V soboto bo čas za poezijo, srečanja s pisatelji, razpršene zborovske nastope ter vodene ogledslovenskega Trsta. V nedeljo zjutraj bosta v sklopu festivala sv. maša v cerkvi Novega sv. Antona in pohod po poteh ribiških žen, ki bo startal iz Nabrežine. Sledili bodo predavanje Trst Vladimirja Bartola, ob izidu italijanskega prevoda Tržaških humoresk, okrogla miza Kako nas vidijo drugi ter glasbeni sprehod po judovski četrti. Slofest se bo končal ob 18.30 s posebnim presenečenjem.

Podroben program dogodkov je opisan v letošnji knjižici in na spletni strani slofest.zskd.eu.

MC

Dom Prosekarja končno v rokah domačinov

V četrtek, 12. septembra 2019, sta predsednik Trgovinske zbornice Antonio Paoletti in predsednik Društvene gostilne Claudio Černjava podpisala akt o prenosu upravljanja Doma Prosekarja. Stavba se tako vrača v roke domačinov. Obnovo so omogočili namenski prispevki Dežele FJK (t. i. protokol o prosekarju) za katere se je večkrat zavzel svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec. Ker sredstva niso mogli dodeliti zasebni gostilni, je upravljanje prevzela Trgovinska zbornica. Obnovitvena dela so se tako lahko začela in tudi končala, v četrtek pa so končno slovesno predali ključne Društveni gostilni, ki bo upravljala stavbo na Proseku. Poleg predstavnikov Kmečke zveze sta bila na srečanju prisotna deželna svetnika Igor Gabrovec (SSK) in Danilo Slokar (Liga), ki sta se letos v deželnem svetu FJK zavzemala za prenos upravljanja stavbe, ko sta vložila popravek, ki spreminja namembnost objekta.

POGOVOR Erik Purič, član skupine Love Guns

“Zabava poslušalcev nam je največje zadoščenje”

Erik Purič (psevdonim Johnny Erik ali tudi Johnny Reed) je 21-leten glasbenik, član rock skupine Love Guns s tržaškega Krasa. Druga dva člana sta Niko Trento (basist in pevec) in Walter Vodopivec (bobnar), ki trenutno nadomešča Mateja Bencino. Vsi trije so samouki, igrajo iz čiste ljubezni do rock glasbe. Njihova zadnja pesem, Mala norost, ki so jo pred tremi meseci objavili na You Tubu, je dosegla več kot 50 tisoč ogledov. Erika sem obiskal na domu v Repnu, kjer sva se prijateljsko pogovarjala, za kar se mu iskreno zahvaljujem.

Kako je nastala vaša skupina?

Na začetku sem igral harmoniko. Nekega dne sem se res po naključju zmenil z Ivanom Kraljem, ki igra bobne, da sestaviva rock skupino. Nato se je pridružil še Niko Trento, basist, in skupina je med tem časom že pridobila določeno obliko in ime – odločili smo se za

ime Love Guns, odprli stran na Facebooku itd. Nato smo bobnarja zamenjali z drugim, Matejem Bencino. Prav na začetku smo v kleti posneli in objavili pesem Hej dekle!; takrat nismo imeli še nobenega cilja, le ljubezen do glasbe in igranja nas je gonila v to.

Predstavi člane skupine. Kateri instrumente igrate?

Jaz igram električno kitaro in pojem, Niko igra električni bas

in občasno tudi klavir, Matej igra bobne. Žal je Matej pred kratkim odšel 10 mesecev na študijsko izmenjavo, zato ga bo med tem časom nadomeščal drug bobnar, Valter Vodopivec.

Od kod izvira ime vaše skupine? Po kom se zgleđujete?

Ime izvira iz pesmi Love Gun hard rock skupine Kiss – pesem je bila vseč vsem trem in čutili smo, da pojem “Love Guns” nas predstavlja kot skupino in tudi kot posameznike. Na začetku smo se zgleđovali po kateremkoli hard rock/rock’n’roll bendu, tudi po življenjskem stilu, oblačenju ipd. Nato smo prešli v bolj “mirno” obdobje.

Kateri glasbeni žanr poje in igrate?

Na začetku je bil naš glavni glasbeni žanr hard rock. Prejšnji bobnar je imel rad pop rock, trenutni bobnar pa ima rad hard rock. Basist Niko pa rad igra “jugo rock”. Jaz poslušam in igram res vse, kaj igram, pa je odvisno od počutja. S skupino igramo vse vrste rocka, od

punka skupine Green Day vse do Rolling Stonesov in do Elvisovega rockabilija. Med najljubšimi skupinami so Oasis, ker se najbolj dotikajo mojih čustev, še predvsem melanholijske. Najbolj cenim prav Oasis, nato Aerosmith, Guns N’ Roses in Elvisa Presleyja.

Pesmi pišete sami ali poje pesmi drugih pevcev/skupin?

Oboje. Večkrat se pojavi težava, v katerem jeziku bi peli – v slovenščini ali angleščini. Niko, ki piše melodije in tekste, je vaje pisati v slovenščini, ker se to pač sklada z našo identiteto. Če bi pisali v angleškem jeziku, bi po vsej verjetnosti pridobili več od-

mevnosti. Res pa je tudi, da danes rock’n’roll in rock nasploh ni najbolj razširjen glasbeni žanr in je zaradi tega težje zasloveti.

Kje največ nastopate?

Na začetku smo veliko nastopali po barih na Krasu. Prvi javni nastop je bil v baru “Bjrcja Bar” v Sežani. Največ pa nastopamo na območju tržaškega Krasa, v Ajdovščini in Sežani. V prvih dveh letih našega delovanja je bilo koncertov na pretek, sčasom smo postali nekoliko bolj selektivni, z namenom, da bi se bolj osredotočali na kvaliteto raje kot na kvantiteto. Kar se pa tiče ekonomske plati, zaslužimo res minimalno. Večji del tega, kar do-

bimo, gre v blagajno naše skupine in denar uporabljamo za nove instrumente, snemanje pesmi, posnetke, za delo v studiu in podobno. Vsekakor je cilj vsakega nastopa preko naše glasbe vzpostaviti lep odnos s publiko, saj konec koncev nam je zabava poslušalcev največje zadoščenje.

Pred dvema letoma ste bili na talent show-u Slovenija ima talent. Kako je šlo?

Nekega dne je z nami stopila v stik novinarka POP TV-ja Tina Kristan in nas povabila na avdicije za Slovenija ima talent. Nastopili smo z Little Richardovo Tutti frutti. Nagradili so nas s štirimisi “da” in z veliko ovacijo. Kljub temu so nam kasneje sporočili, da nas žal niso sprejeli. Izbira žirije nas je nekoliko razočarala, saj nam je ta izkušnja vzela veliko časa in energije, toda sčasom smo se sprijaznili z rezultatom. Po treh mesecih smo vseeno prejeli posebno nagrado “mladi vzorniki”.

Kateri so vaši prihodnji načrti in sanje?

Sanjamo o tem, da bi peli na slovenskih pop festivalih, da dosežemo številnejšo publiko in da spoznamo druge glasbenike ter si z njimi izmenjujemo izkušnje, kar bi nedvomno vplivalo na našo umetniško rast. Verjetno bomo v naslednjih letih sestavili tudi zgoščenko z vsemi svojimi pesmimi, a zdaj še nismo pripravljene; to je namreč izredno pomemben podvig, ki zahteva veliko dela in časa. Za zdaj bomo nadaljevali objavo pesmi na socialnih omrežjih, ta je namreč najhitrejši način, da dobimo takojšen odziv naših poslušalcev.

Samuel Devetak

Festival Slovencev v Italiji tudi na Videmskem

Uvod v Slofest med Benečani

Letošnji Festival Slovencev v Italiji je imel uvodni večer v Špetru, med Benečani, in sicer v slovenskem kulturnem domu. Prvi del večera je bil namenjen odprtju razstave Inženir Maks Klodič, ustvarjalec novih poti. Pripravil jo je Gorenjski muzej ob

Inštituta za slovensko kulturo, Giorgio Banchig. Na zelo poljuden, živahen in doživeten način je o inženirju Maksu Klodiču ter o razstavi, ki mu je posvečena, občinstvu spregovoril Ervin Sorč. Upokojeni strojevodja je bil pobudnik ideje o muzejskem potujočem

sikaterem pogledu spremenila življenje Gorenjske in Posočja ter odprla nove poti v gospodar-

skem in turističnem smislu. O družini Klodič, Ta dolenj, kot so jih imenovali, je spregovoril tudi domačin Fabio Bonini.

Drugi del programa je bil namenjen glasbi, nastopila je vokalna skupina Fajnabanda, ki je temo večera nadaljevala s koncertom Po

poti. Pot v glasbi pomeni marsikaj. Poti zaljubljenec se lahko razidejo, na pot lahko gremo za šalo, na poti štopamo, pa tudi sanjamo o mali vasi, ki je daleč onkraj morja. Na poti srečujemo ljudi, ljubezni. Na pot odhajamo,

ko je pel beneški kantavtor Keko Bergnach, s trebuhom za kruhom in z bolečino zapuščamo dom in domačo vas. Na pot gremo navsezadnje tudi, ko odhajamo v vojsko in ko je slovo še bolj boleče, ker ne verjamemo v vrnitev. Koncert skupine Fajnabanda je občinstvo navdušil, ob koncu so si prisotni lahko še ogledali razstavne panoje, ki bodo ostali v Špetru do konca meseca.

Razstava se nato vrača na avtovlak, ki je seveda ponos Gorenjskega muzeja in Slovenskih železnic, saj, kot je povedal Ervin Sorč, ga menda ni vlaka v Evropi, ki bi se lahko ponašal s podobno zgodovinsko razstavo v originalnem prenovljenem vagonu.

Suzi Pertot

podpori Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS in ob sodelovanju KD Rečan Aldo Klodič. Razstava spada namreč v sklop prireditev ob 50-letnici delovanja omenjenega društva.

V imenu Zveze slovenskih kulturnih društev je prisotne pozdravila predsednica Živka Persi, ki je med drugim poudarila, da modro zelena barva letošnje brošure Slofesta ni slučajna, ampak poudarja barvo voda, tako Nedžice kot Soče in ne nazadnje Tržaškega zaliva, in z njo povezanost med tremi pokrajinami, v katerih živi slovenska narodnostna skupnost.

O pomenu Slofesta za Benečane ter o dogodku samem je spregovoril tudi predsednik

vagonu, ki naj bi potnikom avtovlaka na progi Most na Soči - Bohinjska Bistrica omogočil, da spoznajo delo in življenje Maksu Klodiču. Idejo je nato uresničil Gorenjski muzej z direktorico Marjano Žibert na čelu, in sicer v sodelovanju z Inženirsko zbornico Slovenije. Potniki vseh narodnosti, ki se zdaj vozijo skozi Bohinjski predor, lahko med vožnjo samo spoznajo njegovo zgodovino in predvsem tistega, ki je zanj izdelal načrt. Maks Klodič je bil zanimiva, živahna in izredno ustvarjalna osebnost. Nekeč je zapisal, da “nam bo moč predor naredil pot skozi velikanske gore”. To se je res zgodilo in gradnja karavanško bohinjske železniške proge in Bohinjskega predora sta v mar-

Doberdob / Tradicionalna baklada krvodajalcev

“V naši vasi smo za prostovoljstvo vedno pripravljeni!”

Baklada doberdobskih krvodajalcev je v soboto, 14. septembra, privabila veliko množico ljudi iz Doberdoba in sosednjih kraških vasi. Tudi letošnji izkupiček priredit-

in doberdobskim mažoretkam, ki so s svojima nastopoma živahno obogatili prireditev. Poudaril je pomen sodelovanja članov civilne zaščite in občinske uprave, ki vsako leto omo-

gočajo, da se prireditve uspešno izvede. Letos je bil žal odsoten Oscar Zornotti, predstavnik hospica Via di

no preživljati zadnje obdobje svojega življenja.

Podžupanja Vlasta Jarc je pozdravila v imenu občinske uprave, pohvalila doberdobske krvodajalce in predsednika Alda za vsakoletno dobrodelno akcijo, “prostovoljce, ki s svojim dejanjem pomagajo reševati človeška življenja”, številnim udeležencem pa se je zahvalila za občutljivost in dobrosrčnost, saj je občinski upravi v ponos dejstvo, da lahko računa na toliko velikodušnih ljudi, ki s srcem pomagajo tistim, ki so pomoči potrebujejo - “taka srečanja, kot je naša baklada, potrjujejo, da še obstaja solidarnost”.

Pohod po vaških ulicah, pri katerem je bilo prisotnih veliko mladih in družin z otroki, se je zaključil v parku, kjer je, kot vsako leto, sledilo družabno

srečanje ob s “pašto” in domačimi sladicami obloženimi mizami v prijetni družbi Doberdobcev. Jarc ni imel dvomov, da se bo baklade udeležili dosti ljudi - “Tukaj v naši vasi smo za prostovoljstvo vedno pripravljeni!” in Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba ne trudno zvesto sledi svojemu dobrodelnemu poslanstvu.

Kat

foto Kat

ve je namenjen vzdrževanju hospica Via di Natale, ki deluje ob onkološkem centru v Avianu. Baklada se je začela pred občinsko stavbo, kjer sta prisotne nagovorila predsednik društva Aldo Jarc in doberdobska podžupanja Vlasta Jarc. Istega dne je bil zjutraj, že ob 8.30, prvič v Doberdobo krvodajalski avtodom posoške zveze Fidas, ki se je ustavil v parku za občinsko stavbo. Jarc je ponosno povedal, da se je 28 krvodajalcev prijavilo na darovanje svoje krvi, opravili so potrebne analize in 22 jih je lahko darovalo, kar so lepe številke za vas, kot je Doberdob. Predsednik društva se je za navzočnost zahvalil Pihalnemu orkestru Kras

Natale iz Aviana, v imenu kate- rega je Jarc pozdravil prisotne, obenem se je zahvalil udeležencem dobrodelne pobude za občutljivost in podporo bolnikom, ki v Avianu med kljubovanjem bolezni iščejo solidarnost, toplo besedo in prijateljstvo. Predsednik krvodajalcev se je spomnil predvsem terminalnih bolnikov, katerim osebe v hospisu pomagajo dostojanstve-

Barva jeseni

Zlato rumena

Zunaj zavija burja. Ne vem, koliko časa že zavija, menda je mesec ali več, kar nam ne da miru. Predvsem ponoči, ko loputajo polkna, ko se sliši šelestenje dreves, ki jih upogiba, ko zavija s Stare Gore v dolino, kot bi hotela prestrašiti vse živo na svoji poti. Veter seje v duši nemir, srce si želi nežne, blagodejne tišine, da se zapre v varno naročje sanj. Vem, da nikjer tako ne pihaja kot pri nas. Včasih razmišljam, da je to moja karma ... Burje od nekdaj ne maram in zato me preganja skozi življenje. Vroča poletja so mi pisana na kožo, tudi leden objem zime imam rada, ko poka led in ko snežinke v tišini objemajo svet. Samo burje ne prenašam. Res je ne. Menda ker sem že itak nemirna, burja pa samo krepi ta nemir, to večno negotovost, ki ždi v meni. Pa vendar, do včeraj je bila burja blaga, kljub razbijanju, kljub sunkom. Bila je prijetno topla, skoraj tako nežna in topla, kot so nežne in tople poletne noči. In si, kljub temu da je vsak dan pihalo kot za stavo, veter lepo prenašal v kratkih rokavih in sandalih. Zdaj je drugače. Že pred nekaj dnevi sem jo zasluhila. Tista neskončno lepa zlato rumena barva je zaobjela planine, gozdove, kot tančica legla na nebo, da je postalo opojno modro. Tista zlato rumena barva, ki je tako tenka in prosojna, komaj zaznavna, a vendar tako

prepoznavna. Svet v zlato rumeni. Tišina. Otožnost, ki prodira v srce. Že pred nekaj dnevi sem jo zasluhila, čeprav sem v kratkih rokavih še uživala modrino dvatisoč metrov visokih vrhov. Že pred nekaj dnevi me je zmrazilo ob misli nanjo ... Ob misli na jesen. Zdaj je tu. Ponoči me je že zeblo. Zdaj je zlato rumena prešla v sivino in temperatura je padla za deset stopinj in več. Zdaj se z njo prebujajo spomini. Spomini na neštete minule jeseni. Ne vem, kaj botruje temu, da mi jesen niza spomine. Poletje je nekaj drugega. Poletje je energija, je sedanjost, je trenutek, ki ga živimo in do zadnjega izživimo. Zima je otopelost, pričakovanje v mirujočem stanju. Zima je konec koncev za mnoge živali čas dolgega počitka. In za nas ljudi tudi, kajti pozimi se čas upočasni. Pozimi nam enostavno zmanjka energije za vse tisto, kar ni nujno in ni obvezno. Jesen pa je čas spominov. Kot bi bili tudi spomini odeti v zlato rumeno barvo. Kot bi v tem času prodirali iz podzavesti na plano. Kot bi bili vsi spomini vezani na jesen. Spominjam se jesenskih popoldnevov iz otroštva, kot bi jih doživljala včeraj. Tista zlato rumena barva, ujeta v enolično mestno sivino. Lepa. A s pridihom žalosti. Že kot otrok sem jo večkrat občutila ... žalost. Mama me je za roko vodila po trgovinah, po ulicah. Dnevi so

se krajšali, nisem več smela ven v kratkih rokavih. Imela sem že majico in dokolenke. In počasi sem že razmišljala o šoli. O zvezkih, knjigah. Jesen mi je bila v otroštvu všeč, kajti vračala sem se v šolo med prijatelje. Že tedaj sem težko prenašala samoto. Raje sem imela hrup šolskih učilnic, hodnikov, prepolnih avtobusov. A vendar je bil v zraku tisti pridih žalosti. Zaradi zlato rumene barve, v kateri je ugašalo poletje. In zaradi morja. Poletja sem kot otrok preživljala pri morju. Skoraj vsak dan sem bila tam. V prvih letih z mamo, ko sem nekoliko dorasla, s prijateljico. Tisti dolgi, neskončno dolgi sončni dnevi, valovi, sol, kleteti, sanje. Poletje je bilo polno svetlobe. Svetlobo pa nujno potrebujem. In vsako jesen svetloba počasi ugaša s prelestnim zlato rumenim pridihom, ki nato prehaja v votlo sivino. Jeseni smo doma spravljali poletna oblačila. Nekoč so ljudje veliko bolj skrbeli za tistih nekaj oblik, ki so jih imeli v omari. Zdaj živimo v dobi, ko lahko kupiš majico, hlače ali krilo za nekaj več kot deset evrov. Ali celo za manj. To so oblačila za eno sezono, ki potem končajo

v odpad, redkokdaj v zbiralnike dobrotelnih organizacij. Teh cenenih oblačil je vse več. Proizvajajo jih na Daljnem vzhodu. Ko jih kupujemo, da jih oblečemo dvakrat, trikrat, nikoli ne pomislimo, v kakšnih

mama razobesila na balkonu, da so se prezračila. Naftalin, ki je pošteno smrdel, je obleke varoval pred molji. Kot otrok sem večkrat pomagala mami, ko je zimske majice in hlače jemala iz vreč in kartonskih škatel. Zlato rumena barva za okenjskimi šipami mi je včasih zadišala po naftalinu. Še danes, ko gledam, kako poletje počasi blede, imam ta vonj v spominu. Kot bi bila mama tu in bi skrbno razobešala moja oblačila. Vidim jo, kako zлага majico za majico, kako njene koščene roke skoraj božajo blago. Pripoveduje mi, kje je obleko kupila, kdaj jo je nosila. Nekatere so še iz tistega obdobja, ki ga imenuje, "preden si se ti rodila". Lahko si samo predstavljam, kakšna so bila tista leta, kakšna je bila mama mladost. O njej pripovedujejo rožnata, živopisana krila, ki so se lepo prilagala njeni vitki postavi. Moja mama je veliko

dala na to. Na vitkost, na obleke. In menda ni bila zadovoljna, ko je opazovala hčerko, ki je bila najraje bosa ali v supergicah, v majčki, kratkih hlačah ali kavbojkah. Oblačil zdaj ne spravljam več. Nekako jih zmečem v omaro. Moljev ni, morda so že izumrli, morda jim ni prijeten okus naših umetnih tkanin. In trgovi-

delovnih pogojih nastajajo. Glavno, da se cenovno izplačajo in da sledijo modi. Nekoč je bilo drugače. Obleke je bilo treba obvarovati pred molji, niso bile poceni. Cenili smo jih. In cenili smo delo. Spomladi in jeseni so sezonska oblačila romala v kartonske škatle z naftalinom, druga pa iz škatel v omaro. Še prej jih je

delovnih pogojih nastajajo. Glavno, da se cenovno izplačajo in da sledijo modi. Nekoč je bilo drugače. Obleke je bilo treba obvarovati pred molji, niso bile poceni. Cenili smo jih. In cenili smo delo. Spomladi in jeseni so sezonska oblačila romala v kartonske škatle z naftalinom, druga pa iz škatel v omaro. Še prej jih je

Suzi Pertot

Domače nogometne ekipe

Deset enajsteric, najvišje Primorje

Že nekaj let skušamo ob začetku prvenstev predstaviti naše postave, ki se lotevajo prvenstvenih nastopov, in, bolj ali manj uspešno, preoško napovedati potek njihove sezone. V nedeljo so prvič šli v boj za tri točke nogometaši desetih slovenskih ekip, ki so tudi letos razpršene med elitno, promocijsko, prvo amatersko in drugo amatersko ligo.

tnega vodje Maschietta, osem prejetih golov v prvi pokalni tekmi. Boj za obstanek bo zelo težak, uprava in celotno okolje si nadejata predvsem urejenih razmer v klubu, rešitev pred izpadom pa se (danes) zdi čudež. V promocijski ligi Juventina, Kras in Sistiana/Sesljan neprikrito ciljajo na zgornji del razpredelnice, pričakujemo lahko morda celo, da bi vsi trije krojili

povratnik Pocecco, odstopil ob koncu priprav in so ga morali nadomestiti zadnje dni pred debijem v ligi. Druga amaterska liga pa bo za slovenske barve prvenstvo derbijev in sosedskih obračunov, kar po navadi veseli vlasti blagajniške družbe. Breg, Primorec, Sovodnje in Vesna brčkone ne bodo mogli konkurirati za napredovanje, vendar vsaka stvarnost goji letos čisto svoje vsebine. V Križu pri Vesni so po treh bolečih nazadovanjih obrnili stran, angažirali skupino domačih mladih in na klopo sedli trenerja Alena Sarđa. Vsi bodo morali biti predvsem potrpežljivi. V Sovodnjah si štejejo v čast, da je malodane celotna postava slovenska, glede česar bi pričakovali tudi več podpore zamej-

Lanski derbi Kras - Juventina

Zgodovinski krstni nastop na najvišjem deželnem tekmovanju ima za sabo Primorje, ki je napredovalo iz promocijske lige in je v sezoni 2019/2020 edini zamejski elitni ligaš. Pot v zahtevnem prvenstvu bo za Prosečane navdse strma, v prvem krogu so v gosteh izgubili proti Flaibanu s 3 proti 0. Zaradi nesoglasij s predsednikom Zuppinom okoli izplačevanja potnih stroškov v prejšnji sezoni so odšli vsi protagonisti napredovanja, afera je pustila za sabo neskončne polemike v javnosti in nezaceljene rane. Tudi začetek nove sezone je bil vse prej kot spodbuden. Odstop novega trenerja Campa, ki se je nato vrnil, odhod špor-

sam vrh oziroma play-off pozicije. Repenci in Štandrežci iščejo revanšo po nazadovanju, v Vižovljah pa so ambiciozni, izkušeni in so spet združili del ogrodja nekdanje Vesnine zgodbe o uspehu. Stopničko nižje, v prvi kategoriji, merita moči od slovenskih društev Mladost in Zarja. V Doberdolu so prebavili izpad iz promocijskega prvenstva in se niso izneverili načelom skromnosti ter vrednotenja čim večjega števila domačih igralcev. Z vrtnitvijo v višje nadstropje se ne obremenjujejo. Nekaj več kot v zadnjih letih pa bi radi izžrli v bazovskem taboru, popotnica sicer ni dobra, saj je novi trener,

ske javnosti. Na papirju ima Simon Feri tudi kar solidno ekipo za zgornji del lestvice. Pri Bregu in Primorcu pa so bile zadnje sezone bolj sive, tako da si želijo predvsem sonca, torej urejenih razmer in veliko nedelj s pozitivnim rezultatom. Napovedovati končno uvrstitev pa je za vse zelo tvegano. Še pripis, da je za nami črna sezona, v kateri je izpadlo kar šest od enajstih slovenskih ekip. Med poletjem je zmanjkala Gaja, ki se ni vpisala v tretjo amatersko ligo. Skratka, čas je za novo poglavje, prva nedelja na bila uspešna, slabše kot lani pa menda že tako ne more biti...

HC

Z 11. strani

Zbogom, Katja!

S Sandorjem (Tencejem) sta skupaj pisala in pripravljala *Skdanc*, kriško vaško glasilo. Tudi te sestavke bi rad poiskal, v rotoparnici našega malega primorskega sveta, da se naučijem besed drage Katje. Pokopali smo jo v lepi, zreli in mladi družbi, v rojstni vasi, v presvetlem septembrskem popoldnevu. Na ogradni sveti njivi s cipresami, ki edinstveno pozdravlja morje. V družinskem grobu, kjer počivajo starši in sorodniki, ki so padli v partizanih. Katja je bila levičarka, zavedna, a bolj kulturno kot politično, kot še drugi, ki smo nekako dorasli z letom 1968 in tudi letom 1977. Priseljena v mesto, a povezana z rodno vasjo, saj je z ljubljnim Maurrom več let z veseljem obdelovala svoje ograde. Naj ji bo lahka in mehka domača zemlja.

Tudi ko je postalo nekoliko divje, brez zavor. Brez ovir. Lucio Battisti ti je bil všeč ... tista njegova pesem, ki govori, kako se ponoči voziš in sredi ceste ugašneš luči, samo zato, da ugotoviš, ali je res tako težko umreti. Še zdaj rada poslušam tisto pesem, Katja. Čeprav vem, da ni težko umreti. Prelahko je, prehitro se zgodi. Prelahko je, tudi za-

Križ je prepoln sonca in neke na obzorju je slutiti morje. Kras zadaj, v zlato rumeni barvi. Hitim, ker sem pozna. Rož nisem kupila. Zazdelo se mi je, da si mi rekla, da ni treba... Pozvanja. Pozvanja tebi. Skoraj neverjetno se mi zdi, morda komaj zdaj razumem, da te ne bo med starimi prijatelji. In vidim tvoj nasmeh, poln ironije, ko mi pravi ... komu zvoni ... Tebi pozvanja. Tvojim sanjam. Našim sanjam. Koliko jih je bilo. Me ima, da bi ti rekla ... greva spet štopat, greva spet na morje v Poreč. Greva spet spat na obalo brez denarja in brez šotora. Tebi

Foto JMP

veš, kaj je rekel najin prijatelj Davorin? Prekleto, a mora res nekdo izmed nas umreti, da se spet najdemo, stari prijatelj? Res, si ne znamo več vzeti časa, Katja. Tudi medve se nisva videli že toliko let. In zdaj je že prepozno, da bi si vzeli čas. Škoda, zares škoda. Manjkala nam boš, Katja, ... vsem nam.

te, za ves tisti dolg, predolg seznam prijateljev, ki jih ni več.

Zbogom Katja. Katja, ker si me ti pred leti prosila, naj ti rečem enostavno Katja, ne Katjuša. S tistim preprostim nasmehom si me prosila, neviljivim, včasih komaj zaznavnim, ironičnim nasmehom. Nežnim. Ker si bila nežna po naravi. Nekako vdana v usodo. Sama sem bila in sem drugačna. Jezim se, robantom. Ti si vsako stvar sprejela, je pač tako, si rekla. Vedno si znala najti razlog, opravičilo. Kot tedaj, ko se nisi mogla udeležiti natečaja za novinarja na radiu, ker nisi imela voznškega dovoljenja. Bo že kaj drugega, si rekla, bom našla drugo pot ... če je tako, je pač tako.

Ti si znala sprejeti. Povedali so mi, da je bilo tako tudi v zadnjih mesecih, ko si se borila z boleznijo. Nikoli nisi obupala, ampak niti težila nisi. Nisi se pritoževala. Vidim te, kako s svojim nasmehom zmigneš z rameni, čes, nekje mora že biti razlog, gotovo. Ti, ki si razloge vedno iskala, jih skušala razumeti, ki si vsaki zadevi skušala priti do dna. In nas presenečala.

Zbogom, Katja. V takem prelestnem jesenskem dnevu je še najbolj težko umreti. Noro težko je umreti, ko je nebo tako modro. Vse to vem. A moram sprejeti.

Ves, kaj je rekel najin prijatelj Davorin? Prekleto, a mora res nekdo izmed nas umreti, da se spet najdemo, stari prijatelj? Res, si ne znamo več vzeti časa, Katja. Tudi medve se nisva videli že toliko let. In zdaj je že prepozno, da bi si vzeli čas. Škoda, zares škoda. Manjkala nam boš, Katja, ... vsem nam.

Jurij, Davorin, Suzi

POGOVOR Pavel Zablatnik

Družinske počitnice v samostanu sv. Duje na Pašmanu

Pašman je morda manj poznan otok v Dalmaciji, a je tudi eden največjih, saj doseže površino 60 kvadratnih kilometrov in ima 70 kilometrov obalne ceste. Iz majhnega mesta Biograd ob dalmatinski obali ga lahko dosežemo v petnajstih minutah s trajektom. Najstarejša omemba cerkve je ohranjena v oporoki patra Mavra Franciška Grisogona iz leta 1370; v njej je določeno, da se cerkev v čast Svetemu Duhu postavi v bližini solin na Pašmanu. V tem samostanu se vsako leto srečujejo slovenske družine z otroki iz avstrijske Koroške na duhovnih počitnicah. Vodja in duša teh duhovnih dnevo je koroški Slovenec Pavel Zablatnik, referent za družine in projektni referent Katoliške akcije v Celovcu, zaposlen na slovenskem oddelku Celovške škofije. Izbrali smo priložnost za pogovor, za katerega se mu zahvaljujemo.

ne. Vendar na deželni in še bolj na državni ravni smo pravzaprav skoraj odsotni. Dne 29. septembra bodo v Avstriji volitve in ponuja se nam možnost, da bomo imeli rojakinjo v avstrijskem parlamentu, le če bomo podprli Slovenko, ki pa kandidira v stranki Zelenih. Kako so se pa začeli počitniški dnevi za družine na otoku Pašman?

Kot referent za družine sem vedno iskal nekaj novega in na katoliškem shodu v romskem središču Marija Cel sem leta 2004 spoznal skupino romarjev iz Šibenika v Dalmaciji in njihov župnik nas je povabil v Šibenik. Poleti 2004 smo se tako odpravili v Šibenik in poskali počitniški kraj za družine. Izbrali smo otok Pašman in od leta 2005 smo vsako leto prihajali na otok z različnimi programi za družine in otroke. V savelik uspeh.

da bi se vse bolj prepoznavala kot kraj ljubezni do bližnjega in povezanosti v veri, kjer človek oblikuje svojo krščansko identiteto. Tudi slovenska športna zveza je nastala v sklopu Katoliške akcije, ki se je zdaj osamosvojila in je tudi zelo aktivna. Tako so nastala športna društva v Borovljah, v Selu in drugih vaseh in imajo danes velik uspeh.

Ste zadovoljni s stanjem koroških Slovencev in z njihovimi pravicami?

Kakor smo na Koroškem dvojezični, imamo dvoje oče. Eno je veselo, drugo bolj žalostno. Kot manjšina se borimo za obstoj, a hkrati vidimo, da izumiramo. Dominantno okolje nemško govorečih nas prekaša. To je pač usoda obmejnih področij, čeprav se še vedno aktivno borimo za obstoj. Na kulturni ravni smo uspešni, manj uspešni smo na gospodarski. Konkurenca je tu za manjšino premočna. Tudi na političnem področju smo še uspešni na lokalni ravni, saj imamo tudi slovenske liste in slovenske župa-

mostanu je prostora največ za devet ali deset družin, skupno približno trideset oseb. V prvih letih smo napolnili samostan in tudi programi so bili zelo bogati. Imeli smo program za otroke in odrasle. V zadnjih le-

tih se je ves program skrčil na prebiranje Sv. pisma in kopanje. Vsako leto je bil z nami naš teolog in ro-

jak, referent za Sv. pismo v škofiji, Klaus Einspieler z družino. Vsako leto smo imeli drugačno temo in Klaus nas je vedno spremljal in vodil v poglobljanje Stare in Nove zaveze. V zadnjih petnajstih letih je to že postala tradicija. Kako bomo nadaljevali, bomo še videli, ker se vodstvo samostana letos zamenja in s tem tudi načrti za-

kriznem hodniku pri molitvi in glasbi. V dopoldanskih urah imamo še duhovno srečanje o izbrani temi. V popoldanskih urah pa je na programu kopanje ali skupni izlet.

Kaj je zanimivega na otoku?

Tu se lahko sprehodimo do bližnje vasi Tkon, kjer je nekaj zanimivih cerkev. Zelo priporočljiv je tudi izlet s kolesom. Nekateri od nas so pripeljali kolesa s seboj. Na nasprotni strani otoka je znan Robinsonov turizem: tu je naravno okolje, brez elektrike in drugih infrastrukture; tu se človek lahko odpočije. Mesto Zadar ni daleč in tudi tja radi hodimo. Biograd je najbližje naselje na celini in tu dobimo sveže ribe, ki jih večkrat spečemo sami na žaru v samostanu, v črni kuhinji.

Kaj pa samostan?

Franciškanski samostan je zelo star, iz štirinajstega stoletja. V stoletjih so stavbo razširili. V njej je tudi muzej iz dragocenih kipi in ostanki.

Imate kaj stikov tudi z okoliškimi prebivalci, kako ti živijo?

Na sprehodih se večkrat ustavljam in z njimi klepetamo.

sami si kuhamo ob turistom. Mladih je tukaj malo, saj se radi selijo v druge države in iščejo boljše delo in boljše življenjske pogoje.

Po večini so tu ribiči. Zadnje čase so tu posadili veliko oljk in trt, tako da ima vsaka družina nekaj domačega olja in vina za prodajo. Otok ima dobro klimo; tukaj raste veliko zdravnih rastlin, iz katerih prebivalci izdelujejo različne vrste likerjev. Seveda pa se preživljajo tudi z oddajanjem sob turistom. Zanimivo je, da otroci, ki so bili prvič tukaj kot dojenčki in so danes stari petnajst, šestnajst let, se zelo radi vračajo v samostan.

Je veliko mladih z vami?

Zanimivo je, da otroci, ki so bili prvič tukaj kot dojenčki in so danes stari petnajst, šestnajst let, se zelo radi vračajo v samostan.

Kaj mislite o današnji mladini, ki se je oddaljila od vrednot staršev, od Cerkve?

Pred očmi imam simbol labirinta. Labirint je stavba, zgrajena okoli nekega središča. Središče je Bog, krščansko oznanilo, in človek pravzaprav vedno kroži okoli te skrivnosti. Mlad človek vedno dvomi in danes imajo mladi res veliko ponudb in zanje ni lahko dobiti pravo pot. Mlad človek išče svojo pot in je oddaljen od središča, vendar ostaja vedno v labirintu. Včasih se ustavi, potem potuje naprej, včasih se mu zdi, da je zelo blizu, potem se skoraj izgubi. To je življenje mladega človeka dandanes. Jaz sem optimist in mislim, da, če se mladi potrudijo, pridejo tudi do cilja.

Karlo Nanut

Tradicionalni poletni izlet SD Sončnica (2) Petdnevno potovanje po južnem Laciju

Naslednji dan smo se odpravili v slabih 100 km oddaljeni Minturno, ki se nahaja tik ob meji z deželno Kampanjo, nedaleč od reke Garigliano. Tu je arheološko najdišče starega rimskega mesta z ogromnim amfiteatrom, forumom, dobro ohranjenim delom znane "vie Appie". Ogromna arheološka površina nekdanjega mesta z bogatim muzejem pravi o pomenu in vplivu tega kraja, ki se je med drugo svetovno vojno znašel tik ob znani liniji Gustav, zato je zaradi bombardiranja utrpel veliko škode. Pot nas je nato zanesla v Gaeto, kjer smo najprej v njihovi tipični piceriji tik ob pristanišču okušali lokalne specialitete, sledil je ogled mestnega jedra in svetišča s posebnim imenom Montagna spaccata. Po legendi naj bi se trije vertikalni rezi v steni gore ali skoraj popolnoma ravne vertikalne razpoke udeležili v trenutku Kristusove smrti. Pogled z vrha teh vertikal je še bolj sugestiven, ker se na dnu pečin zrcali prekrasno zelenomodro morje. Ogled svetišča zaobjema

poleg omenjenega razgledišča tudi cerkev Sv. Trojice, kapelo in t. i. Grotta del Turco, do katere pa je bil dostop zaradi varnostnih razlogov omejen. Po vrnitvi v Latino smo najprej povečevali, nato pa pozno v noč prepevali pesmi, nekateri tudi kvartali na vrtu našega hotela.

Četrty dan našega izleta je bil namenjen ogledu Sperlonge in Terracine. Prva je lično obmorsko mesto z bogato zgodovino in dobro ohranjenim zgodovinskim središčem tik ob znamenitem mestnem kopalisku. Neposredno ob arheoloških ostankih je tudi znana Tiberijeva jama, bogata s številnimi kipi in skulpturami znanih zgodovinskih osebnosti oziroma zgodovinskih dogodkov, ki pa so le deloma ohranjene ali hudo poškodovane. Nekateri izmed teh so skušali nato s pomočjo računalniških programov na novo sestaviti v istih razmerjih in velikosti: ti faksimili simile originalov (npr. Polifemova osepelje) so razstavljeni v bližnjem muzeju, ki smo si ga ogledali pred odhodom

v Terracino, kjer smo imeli (končno) možnost osvežitve v morju, kar pa ni bilo ravno enostavno. Vsa neskončna plaža je namreč privatizirana, zato ni mogoče skočiti v vodo, ne da bi prej najeli senčnik in ležalnik, kar pa ni bil naš namen, saj smo imeli samo eno uro časa. Morali smo tako tавati kak kilometer in pol pod žgocim soncem, da smo dobili nekaj metrov "nikogaršnje zemlje", kjer smo lahko razpostavili naše stvari in končno zaplaval. Po osvežitvi smo kosili v mestni ribarnici, kjer smo lahko okusili ribe tako rekoč iz morja v ponev. Kosilu je sledil ogled mestnega je-

dra Terracine, v katerem je mogoče najti zgodovinske ostanke mladode iz vseh obdobij. Dan smo sklenili z vzponom na goro S. Angelo, kjer se nahaja Jupitrov tempelj iz 1. stoletja pred Kristusom, namenjen poganskim obredom. Tempelj je tudi odlično razgledišče na morje in vso bližnjo okolico. Trudni od celodnevnega "potovanja" smo se vrnili v hotel in v sproščenem družabnem vzdušju preživeli preostanek večera. Zadnji dan je bil namen-

jen vrnitvi domov, vendar s krajšim vmesnim postankom v Arezu, kjer nas je pričakal lokalni vodič, ki nam je v pičlih treh urah razkazal bistvene znamenitosti tega toskanskega mesta. Potem ko smo se okrepcali s tipičnimi toskanskimi jedmi v lokalni restavraciji, smo se odpravili na ogled najpomembnejših turističnih atrakcij. Vodič nas je najprej popremil do Piazza Grande (Piazza Vasari), nam orisal zgodovinski pomen trga in omenil tudi znameniti viteški turnir Saracino di Arezzo, ki bi moral biti prve dni septembra in na katerega so pote-

kale intenzivne priprave prav v času, ko smo bili na trgu. Nato smo si ogledali nekatere najbolj znane cerkve, še posebej cerkev, posvečeno Mariji (S. Maria della Pieve), v kateri smo z dovoljenjem župnika zapeli tudi Marija skozi življenje. Prav na istem odru so le čez nekaj ur peli tudi naši mladi pevci, ki so se odlično odrezali na zahtevnem mednarodnem pevskem tekomovanju. Preden nas je zajela nevihta, smo nato stekli do avtobusa in se napoliti proti domu, saj nas je čakala še dolga pot. V avtobusu je bilo nato še veliko priložnosti za zabavo, petje, tombolo in šale.

Naj za konec tega poročila petdnevnega potovanja po Laciju dodam, da je zamisel, ki smo jo s pomočjo omenjene agencije (Viaggi Rallo Mestre) realizirali, odlično uspela, ne samo po zaslugi obeh organizatorov, predsednice Sončnice Katerine Ferletič in odbornice Ani Saksida, ki sta začrtali in udeležili celoten projekt, ampak tudi po zaslugi vseh tistih, ki so se trudili, da je vse teklo brezhibno in brez zapletov. Naj omenim predvsem "factotuma" Andreja Vogriča in zraven njega vse tiste, ki so kot po navadi poskrbeli tudi za to, da nismo bili nikoli ne lačni ne žejni....

/konec
Adrijan Pahor

